

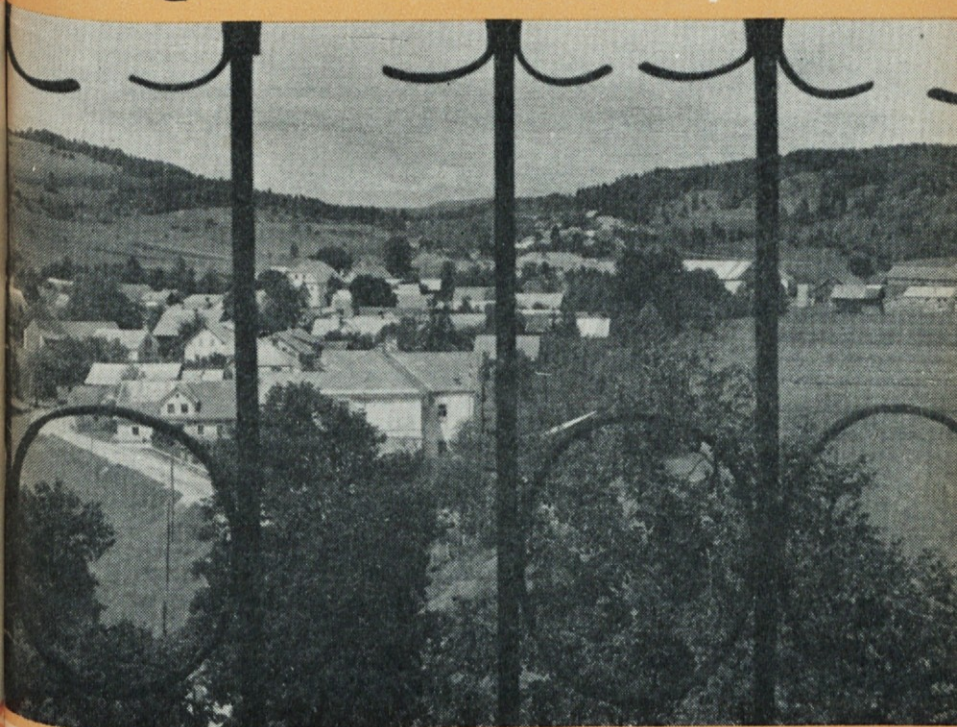

59964

Oktober 1975

la vida espiritual

duhovno
življenje

Declaración Universal de los Derechos Humanos de las Naciones Unidas

Artículo 3. Todo individuo tiene derecho a la libertad y a la seguridad de la persona.

Artículo 4. Nadie estará sometido a la esclavitud ni a servidumbre: la esclavitud y la trata de esclavos están prohibidos en todas sus formas.

Artículo 5. Nadie será sometido a torturas ni a penas o tratos crueles, inhumanos o degradantes.

Artículo 6. Todo ser humano tiene derecho, en todas partes, al reconocimiento de su personalidad jurídica.

Artículo 7. Todos son iguales ante la ley y tienen, sin distinción, derecho a igual protección de la ley. Todos tienen derecho a igual protección contra toda discriminación que infrinja esta Declaración y contra toda provocación a tal discriminación.

Artículo 8. Toda persona tiene derecho a un recurso efectivo, ante los Tribunales nacionales competentes, que la ampare contra los actos que violen sus derechos fundamentales reconocidos por la constitución o por la ley.

Artículo 9. Nadie podrá ser arbitrariamente detenido, preso ni desterrado.

Artículo 10. Toda persona tiene derecho, en condiciones de plena igualdad a ser oída públicamente y con justicia por un Tribunal independiente e imparcial, para la determinación de sus derechos y obligaciones o para el examen de cualquier acusación contra ella en materia penal.

Artículo 11. 1. Toda persona acusada de delito tiene derecho a que se presuma su inocencia mientras no se pruebe su culpabilidad, conforme a la ley y en juicio público en el que se le hayan asegurado todas las garantías necesarias para su defensa.

2. Nadie será condenado por actos u omisiones que en el momento de cometerse no fueron delictivos, según el derecho nacional o internacional. Tampoco se impondrá pena más grave que la aplicable en el momento de la comisión del delito.

(Continuará)

Misijonsko poslanstvo Cerkve

V marsičem se je pojem „misijoni“ v zadnjih desetih letih zameglil. Nekateri koncilsko besedo, da je vsa Cerkev misijonarska, razumejo tako, da je pač ves svet misijon. In v tem najbolj splošnem pomenu misijonskega dela, ko se apostolat istoveti z besedo misijon, seveda ni več jasno, kaj so pravzaprav misijoni v ožjem pomenu besede. Tako napravljajo še večjo zmedo izrazi, ki se že dolgo ponavljajo: misijon v Parizu, misijon v New Yorku in zakaj ne bi rekli misijon v Ljubljani, saj je tam že na tisoče nekrščenih otrok.

Posebej so za Južno Ameriko mnenja deljena. Ker Južna Amerika nima dovolj svojih lastnih duhovnikov, prihajajo od drugod. Zato nekateri narodi te duhovnike štejejo med misijonarje. Tako na primer Kanada in Združene države. Tudi v slovenski misijonski statistiki v domovini so v misijonski kader vključena imena zlasti nekaterih redovnic, ki delujejo v Južni Ameriki. Človek se vpraša: zakaj samo nekateri, zakaj ne vsi duhovniki in vse redovnice, saj opravljajo isto delo vsi, razen nekaj malega redovnic, ki delujejo med Indijanci.

Brez dvoma, konkretno ni vedno lahko potegniti jasno mejo

med krščansko deželo, ki je morada razkristjanjena, ali pa med misijonom, kjer Cerkve še ni ali se šele gradi.

Vendar je koncil v svojem odloku o misijonski dejavnosti jasno povedal, za kaj gre pri misijonskem delu. „Posebni namen te misijonske dejavnosti je oznanjevanje in zasajanje Cerkve med narodi ali skupnostmi, med katerimi še ni ukoreninjena.“

Težko je reči, da Cerkev ne bi bila ukoreninjena v Ljubljani ali Buenos Airesu. Zakaj bi potem s pojmovno zmedo hromili pravo misijonsko delo, ki vendar kriči po delavcih in se te ogromne naloge Cerkev dobro zaveda. V misijonskem odloku so koncilski očetje strnili to poslanstvo v tale odstavek:

„Cerkev, ki jo je Kristus poslal za to, da vsem ljudem in narodom odkrije in posreduje božjo ljubezen, ve, da jo čaka še zelo veliko misijonsko delo. Dve milijardi ljudi — njihovo število pa še narašča, še nista ali sta še komaj kaj slišali o evangeliju. Da bi Cerkev mogla vsem ljudem ponuditi skrivnost zveličanja in življenja, ki ga je prinesel Bog, se mora v vse te družbe vključiti zaradi istih razlogov, zaradi katerih se je Kristus s svojim

učlovečenjem vključil v določene družbene ali kulturne razmere ljudi, s katerimi je živel.“

Gre torej za prisotnost Cerkve v velikih kulturnih območjih. Te pa ni. Cerkev je namreč pričujoča le v evroameriški kulturi in narodih, ki ji pripadajo. Vsa Azija z velikimi masami ljudi in starimi kulturami, zlasti Indija, Kitajska in Japonska, in v glavnem še vedno Afrika nima Cerkve pričujoče tako, da bi bila res zakoreninjena, da bi bila sama prežeta z njihovo domačo omiko in njihova omika s krščanstvom. In dokler te pričujočnosti Cerkve ni, dokler ne moremo govoriti o vraščeni in za samostojno življenje dozoreli mladi Cerkvi, toliko časa je misijonsko delo potrebno. In samo to je v pravem pristnem ali ožjem pomenu misijonsko delo.

Naj se teologi pravdajo za razne vidike dogmatične utemeljitve misijonskega dela, naj bodo različni pogledi, na kateri narod ali katero deželo se lahko naobrača pojem misijon, naj statistike napravljajo še tako nejasno sliko in zmedo, eno ostane: glejmo praktično na ta problem, potem za nas Slovence ni nobenega dvoma, da nismo nič nemoderni, če pojmujeemo misijonsko vprašanje in misijonsko delo tako, kot smo ga pojmovali do zdaj.

Pač ena sprememba je. Očistiti se moramo vsake primesi kolonializma. Nikakor ne smemo vnašati v misijone evropske kulture. Saj

prav za to gre, da se v kitajsko, indijsko, afriško, muslimansko kulturo zakorenini Cerkev. Danes, ko je doba političnega kolo-
rializma že minila, bi bilo to sploh nemogoče. Še za pretekle „grehe“ v mnogih misijonskih pokrajinah plačujemo zelo težek davek. Zato misijonar ni več možen, če prihaja v misijone zato, da bo vodil, ukazoval, oblikoval po svoji zamisli. Sodobni misijonar mora biti služabnik mladih Cerkev. Prihaja pomagat, da se gradi mlada Cerkev. To je njegova neprimerno večja žrtev, kot so bile včasih fizični napor dolgega prevoza v misijone in težkih potov od postaje do postaje. Vživet se v dušo in kulturo naroda, pozabiti nase in delati nesebično za popolnoma tuj narod, ali bolje za Cerkev, ki bo imela drugačen obraz, za to je potrebna res plemenita ljubezen, samoodpoved in brez dvoma tudi inteligenca.

V tem pogledu je misijon od misijona različen, celo na isti zemlji različen: drugačen v Indiji kot v Afriki in v sami Afriki je velika razlika med kakšnim Sudanom ali Zambijo. Na samem Madagaskarju, ki je ena država in otok, od morja obdan z vseh strani, je različen položaj. Na visoki planoti okoli glavnega mesta je Cerkev že lepo grajena. Ob obali na jugu, kjer delajo naši misijonarji, pa so naselja, kamor še noben belec ni stopil, kaj šele misijonar.

Danes postaja misijonsko delo

zaradi političnih razmer težko ali celo nemogoče. Najbridkejšje je Cerkev občutila izgubo kitajskega misijona. Ta narod bo v enaindvajsetem stoletju spregovoril in posegel v svetovno politiko. Kar je starega misijona ostalo, je v katakombah. Pa prav tu bi bila pričujočnost Cerkve najbolj potrebna. A izgubiti poguma ne smemo. Koncilski očetje pravijo: „kjerkoli Bog odpre vrata nauku za oznanjevanje Kristusove skrivnosti“, je treba iti. Če je Cerkev začela nujno naročati, naj misijonarji ostanejo, četudi pride nanje preganjanje, kot na primer zdaj v Vietnamu, kjer preživljajo silno težke dni, je njena misel jasna: biti mora pričujoča, ži-

veti mora z vsakim narodom, tudi v trpljenju.

Kdo more premeriti božja pota? Vsa ta strašna rdeča poplava, ki kakor apokaliptični jezdec osvaja kos za kosom, je morda véliko očiščenje vsega sveta. Mor-da bo izpod te skorje nekoč vzklila krščanska pomlad.

Cerkev danes trdno stoji na stališču: delati moramo, saj bodo razmere kakršnekoli. Delati moramo v krščanskih deželah in delati moramo in hiteti z delom v misijonskih deželah.

Če nam gre res za to, da spoznavamo znamenja časa, potem ni dvoma, da je danes čas intenzivnega misijonskega dela.

Franc Sodja

Zlata maša g. Matija Lamovška. Z njim so somaševali gg. Matija Borštnar, Jože Škerbec, dr. Mirko Gožala, dr. Filip Žakelj, msgr. Orehar, Gregor Mali, Stanko Skvarča, dr. Alojzij Štarc, Jože Cenčič in Jure Rode (foto Marjan Šušteršič).

ODHOD

5

Trideset let življenja je steklo mimo. Minilo je skoraj neopazno, dasi je bil ves ta čas poln resnih, trpkih, a tudi veselih in srečnih dni. Marsikoga, s katerim je Peter Lodnik zapustil tiste dni precej po vojni domovino, že ni bilo več med živimi; drugi so se razleteli kot prestrašene ptice po vseh celinah zemlje. Naselili so se, postavili nove domove in v njih je že rasel mladi rod pod svobodnim nebom. Novi rod s svojim naraščajem: slovenska kri je kipela, se množila in mlada srca so bila v nove dneve. Kako vesela in obetov polna je bila ta mladina! Škoda le, da bo služila velikemu svetu, ne pa domačemu, slovenskemu, ki bi potreboval ta cvet, da bi se razrastel v moč in dajal sadove. Da je usojeno že od stoletij naprej slovenskim materam roditi sinove tujim zemljam in ne le tisti, za katero nosijo neizmerljivo ljubezen v svojih srcih! Bo ta mladi rod ohranil žarek tople iskre domovinske ljubezni, ki so jim jo zaletili v srca njih starši?

Naposled se je Peter Lodnik po dolgem oklevanju vendarle odločil, da gre na pot. Trideset let ni videl domovine. Trideset let je

hrepnela mati po njem: edina njena želja je bila, da bi ga še videla. O tem so govorila njena pisma, ki so prihajala zadnje čase vedno poredkeje. To je čutil četudi mu svoje želje ni kdaj naravnost zapisala. Skoraj slednjikrat pa je pripomnila, da ne ve, če bo dočakala snidenja z njim. Ta grenka kaplja slutnje mu je sledila vseh trideset let. Od dne ločitve.

Prav zato se je odločil, da gre na pot: da objame še poslednjikrat mater, preden jo použije bolezen, da se še napije moči iz domače zemlje, prej ko mu je odločeno usahniti v tujem svetu. Gre, da zaživi še enkrat mladost, ki je skrita med tistimi hribi, razpeta čez sončne griče in puhti iz cvetočih gorc v poletno nebo ter sanja v sladki jeseni ob pesmi klopotcev in ob vriskih fantov ob stokajoči stiskalnici.

Domača fara s cerkvijo svetega Vida in farani, preprosti in skoraj boječi ljudje ob obeh bregovih Dravinje, iz katere srkajo moč raztegnjene Haloze, da rodijo ljudem in Bogu sladko grozdje — to je bila za Petra domovina. To je ljubil in če bi šel na konec sveta, v puščavo in razdejanje, vanj bi sijal kljub temu svetel

žarek domačega sonca, ga grel in ga potapljal v sladke sanje.

S prijateljem sta potovala skupaj do Maribora. Že prej sta se bila domenila, da bo prvi večer ostal pri njem.

Rodilo se je sveže junijsko jutro. Belkaste ovčke so se nalahko sprehajale čez nebo, ko je sedel na jutranji vlak, da ga potegne proti domu.

Poln osveženih spominov se je vozil. Zrl je proti rahlo osvetljenemu Pohorju: prvo sonce je obžarilo njegovo pobočje in dihlo zlate pramene med temne gozdove. Kolikokrat se je vozil po tej

progi: kot študent na izlete na vrhove Pohorja ali k prijateljem na obisk v Maribor.

Zdaj te je vzpenjača potegnila čez valujoči se gozd proti vrhu v nekaj minutah in od tam si se čudil novim razgledom. Mesto se je raztegnilo, sive tovarne so se zažrle že v nemških časih daleč pod pobočja. Nekje tu ob progi so zijali pred tridesetimi leti široki jarki proti ruskim tankom. Niso se privalili do sem, pač pa so nasuli tisoče pomorjenih beguncev vanje in jih izravnali. Zdelo se mu je, da sliši v udarcih vlakovih koles še vedno zamolkel

Taborišče v Monigu pri Trevisu (Italija). Od 15. maja do 26. avgusta 1945 je v njem živelo okrog 1200 slovenskih beguncev. V taborišču so bili istočasno tudi Poljaki in Madžari ter italijanski begunci iz Istre in iz Goriške. Iz Moniga so zavezniki prepeljali slovenske begunce proti koncu avgusta prek Forlija v taborišče v Servigliano (foto Lojze Erjavec).

odmev strohnelih lobanj pobitih. Kot zadnje vzdihe in tožbe preminulih...

Ko se je prebudil iz tega morečega premišljanja, je brzelo mimo njega zoreče žitno polje. Tam s hriba v ozadju ga je pozdravljala cerkev Matere božje na Ptujski gori, še vedno žalostno siva, kakor v tistih davnih časih, ko je nebeška zaščitnica v njej varovala pred Turki svoje podanike. Koliko prošenj je bilo tam uslišanih, koliko zrušenih duš z upanjem prekaljenih!

Hrbet Boča je ostajal zadaj. Donačka gora se je v soncu prebudila. Potem ga je stisnilo pri srcu, da bi zavriskal: z zlatom pomešana luč je osvetljevala njegovo domovino. Haloze! Zdelo se mu je, da se one bližajo njemu in ga hočejo vsrkati vase. Skoraj bi lahko roko stegnil do njih, roko od svojega srca do njihovega srca...

Staro mesto ga je pozdravilo: staro kakor vedno. Njegovo obličje se ni mnogo spremenilo v desetletjih. Tisočletje mu je vtisnilo barvo in v njej brez velikih sprememb živi naprej. Kje je vtisnjeno kopito krvavega Atila, kje so slavni vojskovodje rimskih dni, kje cesarji mogočnih vladavin, katerih strumni koraki vojščakov so tolkli po njegovih cestah? O vsem je ostal le obrabljen spomin, samo še rahla senca nekdanjih stoletij. Kam je usahnilo morje krikov v zmagoslavju in ihtenju v porazih? V kamnih tistih dni in

v ruševinah časa še rahlo drhtijo in pričajo o svojih vekih ter se mrzli razkazujejo v radovednost sedanjosti, kakor da ne morejo umreti. Teža tedanje dobe je še vedno v njih. Neumrljivost duha je ostala v tej rimski ostalini, ki je zadnji pomik vsemu, kar je ostalo prečiščeno za zgodovino.

Preko široke Drave je švignil vlak in Peter Lodnik je bil brez besede v srcu, da bi jo pozdravil. Tu je domovina! Tam čez polje je dom, kjer ga čaka mati, da ga stisne na srce. Bliža se hitro, drvi, že ni več časa za sanjarjenje. Zavore zaškripljejo. Vlak se ustavi na domači postaji.

Visoki zeleni kostanji ob dreveredu pred postajo in gredice cvetočih rož med belim peskom ga sprejmejo. Jasno je nebo s soncem nad njim. To je domovina, o kateri je sanjal trideset let tam preko morja in ljubosumno skrivaj njeno podobo v drobcenem kotičku srca. To je sanja med sanjami, to je vrisk, ki ga sproži le kipeča radost.

Stoji in se ogleduje. Še pred minuto ali dvema so ga butali ljudje s komolci, ker se je bil s prtljago postavil sredi prehodne poti. Takoj so opazili, da ni domačin, kajti nihče ga ni poznal. Odšli so mimo, porazgubili se hitro, ostal je sam. Vlak je odpeljal naprej. Zdaj preudarja, kam naj grene.

Hitro! K materi, ker ji prinaša ljubezen.

Zmoti ga prasketanje peska pod

koraki. Zaokrene se v tisto smer.

„Peter! Si ti?“

Samo kratek trenutek gleda, presoja, kakor bi hotel pretehtati vprašanje. Je ali ni? Táka je torej po triintridesetih letih!

„Tilka! Saj si res ti, Tilka!“

Prevzelo ga je in tesno sta se objela: brat in sestra, ki je bila ob zadnjem slovesu med vojno še otrok.

Potem mu je predstavila še moža Jožeta in mlajšo hčerko Martino, ki ga je radovedno motrila in se mu mladostno smehljala.

Segel je v žep in ji stisnil v roko zlato verižico z obeskom.

„To je zate Martina! Pozneje pa še kaj! Kje pa je Vida?“

„Ostala je doma. Živine ni mo-

Maja 1945 so se z drugimi begunci in domobransko vojsko umaknili iz domovine pred komunizmi tudi vsi bogoslovci zadnjega letnika ljubljanske škofije in dva od štirih iz mariborske. Ludvik Ceglar (sedaj v Brazilu), Dušan Česen (Avstrija), Jože Guštin (Argentina), Janez Malenšek (Argentina) in Vinko Žakelj (slov. izselj. duhovnik v Belgiji in na Nizozemskem) so bili posvečeni 19. maja v Krki na Koroškem; Leopold Končan (Slovenija) v Celovcu, Jože Kvas (Slovenija) v Zagradu pri Gospe Sveti, dr. Vinko Rupnik (Avstrija) v Salzburgu. Na sliki so novomašniki, ki so začasno bivali v taborišču Monigo in bili posvečeni v Zermanu pri Trevisu (Italija) 17. junija 1945; od leve na desno: Andrej Pogačar (Čile), Franc Zagoršek (Slovenija), Milan Palčič (Ekvador), dr. Ivo Osana (Italija), Franc Levstek (Argentina), Mirko Falle (Venezuela) in dr. Stanko Janežič (Slovenija). (Foto Lojze Erjavec)

MOLITVENI NAMEN

za oktober

Splošni: Da bi sveto leto odkrilo moč in važnost, ki ju ima krščanska molitev.

Misijonski: Da bi molitev v družini pospeševala in varovala krščansko vero v mladih Cerkvah.

goče pustiti same," je odvrnila sestra.

Prinesel je tudi njej enako darilo.

„Pa naša mama? Kako ji je?“ je Peter pobaral sestro.

Tedaj je žalost padla med nje. Lica so se jim zresnili, glave so sklonili. Bilo je jasno, da jih je z vprašanjem presenetil.

„Danes teden smo jo shranili pri cerkvi...“ je čez čas dahnila Tilka.

Petru je bilo, kakor bi se bilo stemnilo nebo. Zbolelo ga je pri srcu in roko je moral položiti na prsi.

„Težko te je čakala, odkar je vedela, da greš na pot,“ je še pripomnila.

„Prepozno sem torej prišel!“

Na neizmerno radost, s katero se je bližal domu, je kanila grenka kaplja pelina. Spet so oživele

njene besede ob tistem zadnjem slovesu: „Midva se ne bova vide-la nikdar več!“ V ušesih, v srcu, v duši so odmevale. Povsod jih je bilo čuti, kakor bi jih bila izrekla pravkar.

Jože si je naložil prtljago in odšli so proti izhodu.

„Peljali se bomo z avtom,“ je prekinila Tilka molk.

Vso pot so govorili le o mami in njenem težkem čakanju nanj.

Čez pol ure so dospeli do doma-če farne cerkve. Tam so izstopili.

Prvi obisk je veljal njej, ki ga je še vedno čakala...

Šele proti poldnevu so prišli v domačo hišo.

Kljub veliki prijaznosti in skrbnosti, ki so jo doma Petru izkazovali vsi, je vendarle zijala v njem praznina. Njegov prihod je veljal materi. Tako si je obetal kako bo vse dni posvetil v glavnem njej in ji s svojo ljubeznijo povrnil vsaj malo vse tisto, kar je ona storila zanj v tolikih letih. Z njo bi se bil pomenil čisto drugače in tudi druge stvari kakor z ostalimi. Z njo sta pretolkla vojna leta sama skupaj in se ločila v dneh ko sta računala spet na povratek domov in si potem dopisovala čez morje. Vezale so ju drugačne, močnejše, silnejše vezi. Njuni duši sta bili zlití druga z drugo. Zato ga je praznina prve dni prav bolela.

Na dnu kovčka je hranil za njo dar, ki ga nikomur ni pokazal: toplo zimsko jopico, volneno ruto, mehke rokavice in debele noga-

vice s copatami, oblečenimi znotraj z gorko ovčjo kožo. Vse to, da bi ji bilo prijetno v sneženih zimskih dneh, ko bi ju spet ogrevala le pisma.

Martina, mlajša Tilkina hčerka, se je držala že od prvega dne strička Petra. Nikamor ga ni pustila samega, povsod mu je bila vnetá spremljevalka, kakor da bi mu morala kazati poti in govoriti o sosedih, ki sta jih srečavala. Ni mogla razumeti, da on pozna vse naokrog bolje kot ona in da bi moral biti on za kažipota, če bi zavila dalje od doma.

Včasih se je moral skrivaj odtrgati od doma, kadar je želel prebiti v samoti kako uro ter pokramljati sam s seboj in z

nekdanjimi dnevi. Tedaj je stopal tudi po tistih poteh in zapuščenih stezah, kjer so bile raztresene sanje mladih dni. Tisti časi in otroci! Kam se je vse razteple?

Ko ji je že vse razložil o daljnem svetu in neznanem življenju v njem, ko ji je že odgovoril na vsa vprašanja mlade radovedre duše, se je začela ponovno vračati z istimi vprašanji. Za njo je bilo vse to velika, nikdar dokončana pravljica, svet poln zanimivosti, privlačnosti in vročega hrepenenja.

„Kakšni so tam ljudje? Tam v Ameriki? Kako živijo? Je zelo daleč do tja? Kako se potuje tja?“

Tako sta začela znova, vedno

Domači kraj, kako mi spet boš drag!...

znova. Ni se naveličala in ni pokazal utrujenosti ob njeni razdovednosti. Vedno je našel kaj novega, da je dodajal svojim odgovorom.

Njena duša je posrkala slednjo besedo in sladko ji je bilo ob zavesti, da je zvedela mnogo več o daljnem svetu kot vsi ostali.

Ko je končal svoje pripovedovanje, je vselej globoko vzdihnila: „Hm! Tako! Kako zanimivo! Povej še kaj, stric!“

Nekega dne sta sedela vrhu goric, odkoder se je širil čudovit razgled na Slovenske gorice in tja proti Hrvaškemu Zagorju, kjer se je ob robu dolge Ivanjščice dvigal zobat hrib Svetega Avgušтина. Tam je tekla meja med Slovenijo in Hrvaško. Večkrat je bil na avgušćinsko nedeljo tam na žeganju.

„Na avgušćinski breg lahko greva en dan.“ ji je predlagal. Ampak ona je preslišala to ponudbo.

Tedaj ga je vprašala kar naravnost: „Striček, bi jaz mogla priti v Ameriko?“

Vprašanje ga ni preveč prese-netilo. Čutil je, da je njena duša drhtela ob njegovem pripovedovanju in želela videti svet.

„Vsak lahko pride. Vrata tja so odprta, kakor tudi nazaj. Mnogo ljudi pride, a tudi vraća se jih mnogo.“

„Zakaj se vraćajo?“

„Eh, saj veš, nekaterim pač bolj ugaja tu, drugim tam. Lju-

dje ostanejo, kjer jim je bolj všeć. Sreća ljudi je vedno daleć: nikoli se ji čisto ne približaš, kakor tudi sonćni zarji ne, ker je hitrejša od tebe...“

„Meni bi bilo tam zelo všeć. Zakaj me ne vzameš seboj?“

Skoraj ga je spravila v zadrego.

„Si še premlada. Ne moreš se še trdno odloćiti za tako dolgo pot. Tudi izućiti se moraš ćesa, da boš lahko živela tam.“

„Ćesa? Kaj ti misliš?“

„Karkoli! Recimo za dobro šiviljo, frizerko, za trgovko. Za kar pać ćutiš veselje...“

„Mene veseli šivanje. Će se izućim, bom lahko prišla? Me boš sprejel?“

„Bom! Zakaj pa ne!“ ji je dal upanje.

Obesila se mu je za vrat in ga pobožala po licu. Le poljubiti si ga ni upala, ker ni bilo na deželi take navade, dasi je vsa kipela v sreći.

Soboto so določili za romanje na Ptujsko goro. Bil je tedaj Marijin praznik in od vseh strani bo polno romarjev. Žito zori po poljih in procesije se vijejo med njim, molijo in pojejo, prosijo in se zahvaljujejo.

Šli so vsi razen moža Jožeta, ki je ostal pri živini. Še v temi zjutraj so odrinili peš, kakor so šli z mamo tolikokrat. Ko pa so se vzpenjali po hribu proti cerkvi, jih je že sonce toplo grelo v hrbte.

Toliko romarjev se že zlepa ni

nabralo. V nepretrgani vrsti so se vzpenjali po stopnicah navzgor. Na vsaki stopnici je branil prostor berač pri beraču in kriče so prosili milodare. Ni bilo mo- goče iti trdega srca mimo.

Komaj so se počasi prerili pod kor. Cerkev, čigar visoki stebri so podpirali strop, je bila polna sivkastega dima prižganih sveč na vseh oltarjih, kjer so se daro- vale druga za drugo svete darit- ve. S kora so pele orgle, zbor je prepeval Marijine pesmi.

Marija z razpetim plaščem je ogrinjala ne le vernike ob svojih nogah, ampak danes se je smeh- ljala vsem, ki so jo obiskali in

ji razgrnili svoje težave. Vse je vneto molilo, pelo, prosilo, se tr- kalo na prsi in ponižno klečalo pred Njo. Dolga pot do sem ni nikogar izmučila, trdote kameni- tih tal niso čutili. Njena tolažba je omehčala njihovo trpljenje in bolečine, upanje, s katerim so se napojila srca, jim je vrnilo vero v življenje. Pred Njo so zložili dobro in hudo, čednosti in grehe ter prosili skesano Njenega po- sredovanja pri Sinu. Spravljeni in združeni z Njim so odhajali lažje.

Peter se je zamaknil v Njen materinski obraz: odkar ga ni bilo tu, je v srcu nosil Njeno po-

Sedmo ali Črno triglavsko jezero

dobro in v vseh težavah, nevarnostih, negotovostih in potrebah se je iz daljave priporočal Njeni pomoči. Preživel je vse temne in viharne dni...

Zdaj jo je imel tu pred sabo: iz oči v oči sta se gledala. Neizizmerna hvaležnost je žarela v njem in z zaupanjem jo je prosil za svojo družino na oni strani oceana: za ženo, za tri otroke, za dom. Za sosede in za vse slovenske ljudi, ki so razsejani po svetu. Vse je priporočal v svojih prošnjah Njej.

Župnik Miha Perčič nekaj dni pred smrtjo 3. jun. t. l. v Madridu v 90. letu starosti.

Peter je vedel, da kleči zadnjikrat pred Njo, zato je tembolj goreče pil Njeno milino v svojo dušo. Bilo je to slovo od Nje, od Gore in od domačih. Zanj bo ostala v srcu sončna podoba vtisov, ki so mu ostali od srečanj z Njo.

„Poslovil sem se. Ne bom Je več videl!“ je pobožno šepnil sestri Tilki, ko so z drugimi romarji peli in lezli proti izhodu svetišča.

Opoldansko sonce je sipalo vročino na razgreto stopnišče in na trg, poln prerivajočih se ljudi. Kramarji so kričali vsevprek, vsiljivo ponujali in hvalili svojo robo ter kupčevali.

Vidi in Martini je Peter kupil velika lectova srca, ki so se ponujala v živih barvah s slaščičarskih stojnic, Tilki in Jožetu pa škrnicelj mešanih sladkorčkov. Tudi nekaj podobice Gorske Marije si je nabral.

Vroče jim je bilo in gneča je še povečala utrujajoče vzdušje julijskega opoldneva. Da se odpočijejo in okrepčajo, so zavili že nekoliko pod hribom v gostilno „Na klancu“.

Tja jih je povabil Peter, kjer so že v njegovih dečjih letih bili vedno dobro postreženi z okusno telečjo pečenko, praženim krompirjem in pristnim haložanom. Brez teh dobrot pa za njih dobro romanje ni moglo biti opravljeno.

Konec prihodnjič

Slovenci - zdomci v Nemčiji

Splošen prikaz

Uvod

Naprošen sem bil, da naj nekaj napišem o problemih slovenskega izseljenstva in zdomstva v Evropi. Tematika se mi je zdela preobširna, zato sem se odločil, da bom pisal le o slovenskem zdomstvu v Nemčiji. To področje bolj poznam. Poleg tega pa je Nemčija (s Švico) tista evropska država, kjer je problematika ekonomske emigracije najbolj očita in za Evropo najznačilnejša.

Zaradi obsežnosti vprašanj se bom omejil na važnejša „izbrana poglavja“ (če se smem tako izraziti): na splošne podatke s stranskim pogledom na preteklost in prihodnost, na verski, socialni in prosvetni položaj Slovencev v Nemčiji, na odnose med zdomci in nemško ter slovensko družbo in Cerkvijo, pa morda na še kaj.

Kot duhovniku bi mi pravzaprav pristajalo razpravljanje le o verskih zadevah. Pa je poklic izseljenskega duhovnika tak, da ga verniki (in tudi neverni) hočejo za pomočnika na vseh mogočih in včasih nemogočih področjih. Zato naj mi bo dovoljeno, da povem kaj tudi o ne-cerkvenih in po-svetnih rečeh...

A. Splošni podatki

Koliko je naših zdomcev v Nemčiji? Na to vprašanje ni lahko odgovoriti, iz več razlogov. Najprej naj omenim, da točnih slovenskih statistik, ki bi odgovorile na to vprašanje, ni! Na žalost! Ni zavoda, ni inštituta v Sloveniji — razen morda Uprave za notranjo varnost — ki bi vedeli odgovor.

Pa ne samo, da ni slovenskih statistik o zdomcih v Nemčiji! Tudi jugoslovanskih ni! Koliko jugoslovanskih delavcev je zaposlenih v Nemčiji, tudi Jugoslavija izve točno šele iz podatkov nemškega Zveznega zavoda za delo iz Nürnberga, ki jih objavljajo vsako leto konec meseca septembra. Slovenci v teh statistikah niso označeni kot Slovenci, temveč kot Jugoslovani. Zato nemške statistike ne morejo biti vir za ugotovitev števila Slovencev v Nemčiji. Moremo se zato nasloniti le na cenitve in na poskuse na slepo.

Po teh cenitvah je trenutno Slovencev v Nemčiji približno 50.000. Mislim, da je število zanesljivo. Je rezultat delno znanih podatkov in realnih cenitev.

Jugoslovanov je seveda veliko

več. Po najnovejših cenitvah (30. 8. 1974) jih je 460.000, od tega 310.000 moških in 150.000 žensk. Pred tremi leti 1972 jih je bilo še več: čez 500.000! In leta 1961 samo 10 tisoč! Nato je število poskakovalo kot pri nobeni drugi narodnosti. 23 tisoč, 44, 53, 64, 96, 95, 95, 119, 265, 425 in 478 tisoč leta 1971! V 11 letih se več kot podvajseterilo. Jugoslovani so tako trenutno na drugem mestu med tujci v Nemčiji, Turki so za nekaj tisočev močnejši!

Za primerjavo: Marca 1972 — po dosedaj zadnji uradni statistiki — je bilo v Nemčiji Italijanov 401.699, Grkov 266.348, Špancev 178.669, Portugalcev 60.099, Turkov 457.260, z drugimi tujci skupno 2.146.326. K temu številu je treba prišteti še ca. 1 milijon družinskih članov — nedelavcev in ca. 100.000 „ilegalcev“. Skupno je torej v Nemčiji ca. 3.250.000 tujcev.

Tuji delavci se najraje naselijo v velikih mestih z močno industrijo. Naj za primer navedem München: vsak šesti prebivalec in vsak peti delojemalec sta tujca, vsak četrti otrok je ne-Nemec. Ves München ima 1.135.384 prebivalcev, 229.887 od tega tujcev: Jugoslovanov 51.795 — Slovencev čez 6.000 — (Turkov 28.450, Italijanov 25.906, Grkov 24.397, Špancev 4.285 itd.). Podatki veljajo za 1. oktober 1973.

Pa se vrnimo spet k Sloven-

cem! Dobri dve tretjini je moških, slaba tretjina je žensk. Od 50.000 jih je približno ena četrtna samskih in tri četrtnine poročenih. Samo nekaj nad polovico poročenih živi v Nemčiji skupaj s svojo ženo oz. možem. Samci živijo najraje v velikih mestih (München, Stuttgart), zato jih je tam največ. Otrok je razmeroma malo, gotovo pod jugoslovanskim povprečjem.

Večina je med 20. in 45. letom, večina žensk med 20. in 35. letom. Ta relativna „mladost“ je sploh značilna za Jugoslovane in Slovence, vse druge narodnosti so „starejše“.

Mislím, da so od vseh narodnosti slovenski delavci v Nemčiji najbolj izobraženi. Vsi imajo vsaj osemletko, večina še kako drugo šolo ali tečaje. Zato se tudi hitro naučijo nemščine. V tem oziru jih ni mogoče primerjati z drugimi, zlasti še ne s Portugalci, ki jim je nemščina najbolj trd jezik.

Naši rojaki so naseljeni predvsem tam, kjer je največ industrije. To so velika mesta: Berlin, Essen, Oberhausen, Frankfurt, Stuttgart in München, in pa v industrijskih pasovih, kjer sicer ni velikih mest, a vrsta manjših in srednjih podjetij. To velja za širšo okolico Stuttgarta in za industrije ob Renu. V omenjenih krajih žive in delajo predvsem moški, na splošno kot kvalificirani delavci, žene in dekleta pa

so zaposlene predvsem v gostinstvu in zdravstvenih zavodih: bolnicah, klinikah in sanatorijih.

Intelektualcev je med Slovenci v Nemčiji zelo malo. Menda med vsemi narodnostmi še najmanj! Imamo nekaj zdravnikov po bolnicah, nekaj visoko kvalificiranih znanstvenikov in profesorjev na univerzah in inštitutih, nekaj inženirjev in tehnikov, umetnikov in štipendistov, a to je tudi vse. Z drugimi zdomci se na splošno ne čutijo povezane, zato tudi nanje nimajo vpliva.

Slovenec v Nemčiji se nerad angažira. Noče se vezati, noče biti odvisen. Po eni strani je to verjetno sad slabih izkušenj, po drugi pa je to lahko nekaj pozitivnega: preden se obveže in zveže, hoče točno vedeti, komu in čemu... Za duhovnike in socialdelavce v Nemčiji pa to pomeni določeno težavo, ker zavzetih pomočnikov in sodelavcev ni tako lahko dobiti...

B. Nekaj zgodovine

Slovenci niso od včeraj v Nemčiji, temveč že od konca prejšnjega stoletja. Že pod rajnko Avstro-ogrsko so v pruskem cesarstvu iskali boljšega zaslužka. Prihajali so v Porurje iz rudarskih revirjev Slovenije. Nemške premogovne družbe, „cehe“, so jim zgradile hišice po njih okusu. Nastale so cele ulice s samimi Slovenci. Nemški duhovniki, ki so se šli

učit slovenščine na Kranjsko, so jim bili za dušne pastirje. Ustanavljali so razne verske družbe in bratovščine, poskrbeli, da so žene in vdove mož, ki so umrli za silikozo, dobile socialno zavarovanje in pripadajoče pokojnine. Posredovali so pri uradih, prevajali v nemščino uradne dokumente, skrbeli za slovensko domačnost in vodili Slovence-rudarje na katoliške shode in manifestacije v domovino.

Naj omenim samo dve imeni: župnika Avgusta Hegenkötterja in Teodorja Tensunderna. Oba sta v slovenščini napisala in izdala spomine na svoje pastirovanje med Slovenci v Porurju, oba sta pred kratkim umrla. Z njima so „vestfalski Slovenci“ že danes pojem naše nacionalne zgodovine.

Seveda se ne morem približe ukvarjati s predvojno zgodovino Slovencev v Nemčiji. Moj prikaz se omejuje na čas po letu 1945.

Tega leta in še nekaj let za tem so v Nemčijo prišle večje ali manjše skupine Slovencev: iz Italije in Avstrije so prišli politični begunci, emigranti, ki so hoteli „prek luže“, v Severno Ameriko ali vsaj v Anglijo. Morda jih je bilo tisoč do dva tisoč. Vsi niso mogli naprej: bolni, ostareli pa še iz različnih razlogov zavrtnjeni, so morali ostati v Nemčiji. Po krajšem ali daljšem času so jim priznali status političnega begunstva, porazgubili so se po

Nemčiji, pomožili ali poženili, morda jih je danes še nekaj sto. Zanje so skrbeli slovenski duhovniki, ki so jih nacisti pozaprlji v svojih taboriščih in ki po koncu vojne niso hoteli domov.

Po letu 1956 je nastal nov položaj. V matični Sloveniji je zlasti mlajša generacija fantov in mož uvidela, da gospodarski naporji niso sorazmerni z uspehi gospodarjenja: čutili so se ogoljufane. Začeli so se pobegi preko meje, tujina je vabila z očarljivimi — včasih tudi lažnivimi — ponudbami.

V trumah so šli prek meja: največ prek Karavank, drugi pa na Štajerskem, le delno na Primorskem. Po računih Uprave notranje varnosti je tedaj ca. 10.000 mladih Slovencev ilegalno zapustilo domovino in odšlo v tujino. (Ta podatek je bil naveden kot opomba pod robom nekega članka v „Teoriji in praksi“, že pred leti — kdaj točno, se ne spominjam.) Iz Italije so šli še naprej v Francijo, v Avstriji pa so jih vtaknili v razna taborišča (Celovec, Kellerberg, Pfeffernitz, Traskirchen pri Dunaju). Ponje so prišle razne nemške premogovne družbe, ki so jih vabile v Porurje. Cenim, da je med letom 1956 in 1960 na ta način prišlo delat v porurske rudnike prek 5.000 mladih Slovencev.

Stalen, čeprav le maloštevilen dotok Slovencev v Nemčijo so bili tista leta naši štajerci, bivši

nemški vojaki in invalidi. Prihajali so v Nemčijo sami ali z družinami, da so končno le dobili pokojnino in invalidnino ter redno zdravniško oskrbo. Dali so jim tudi nemško državljanstvo. Računam, da jih je v Nemčiji več tisoč.

Vsa ta leta so redno prihajali posamezniki — politični begunci. V taborišču Zirndorf pri Nürnbergu so po krajšem ali daljšem postopku in bivanju dobili priznan mednarodni status emigranta. Le malo jih je ostalo v Nemčiji, večina se je izselila v Severno Ameriko, Kanado ali Avstralijo.

Po letu 1962 pa so prišli v Nemčijo prvi „socialistični“ begunci. (Tako jih je poimenoval pisatelj Rebula). To se pravi: Slovenci, mladi ljudje, delavci in delavke, z rednimi potnimi listi in dovoljenji za delo v Nemčiji. Njih število je vedno bolj narasčalo, tako da sta Nemčija in Jugoslavija po obnovitvi diplomatskih odnosov leta 1968 sklenili dogovor o „organiziranem“ (to pomeni tudi kontroliranem) odhajanju na delo v Zvezno republiko Nemčijo. Prva leta so namreč prihajali bolj po osebnih pobudah in zvezah. Od leta 1968 pa se je število Jugoslovanov in s tem tudi Slovencev vedno bolj dvigalo.

Slovenska podjetja, med njimi GRADIS, IBT, INGRAD, RUDIS, VEGRAD in druga, so v teh letih

navezala poslovne zveze z nemškimi sorodnimi podjetji in jim pošiljala — včasih z nečednimi dobički — svojo delovno silo na pomoč. Po podatkih „Dela“ (13. jan. 1973) je bilo takih podjetij 20 s 3.700 „detaširanimi“ delavci.

Od novembra 1973 Jugoslovani in Slovenci ne morejo več na delo v Nemčijo. Zaradi gospodarskega zastoja je Nemčija državam, ki niso članice Evropske gospodarske skupnosti, prepovedala zaposlovanje. Tako se je število Slovencev v Nemčiji nekako ustalilo oz. zadnje mesece celo že rahlo upada. Rojaki, ki so že dolga leta

delali in služili kruh v Nemčiji, se vračajo domov: prve ptice selivke.

Lani junija pa je Jugoslavija omejila odhajanje v tujino: Jugoslavije ne smejo zapustiti rezervni oficirji, rezervisti s specialno vojaško izobrazbo in vojni obvezniki, ki še niso odslužili vojske.

Ne morem se znebiti občutka, da je zaposlovanje v tujini in posebej v Nemčiji nekako nasičeno in da za daljši čas ni računati z novim dotokom slovenske delovne sile v tujino.

(Bo še)

Ponosni „Naš dom“ v San Justu, središče najštevilnejše slovenske skupnosti v Velikem Buenos Airesu. V njem deluje Balantičeva šola in v njem se razvija tudi razgibano prosvetno in družabno življenje rojakov iz okraja.

^v Žena v sodobni družbi^v

Letošnje leto 1975 je Organizacija združenih narodov posvetila ženskem vprašanju. Ko so na enem izmed zasedanj skupščine v letu 1974 o tem razpravljali in sprejeli odgovarjajoči sklep, so bili v glavnem vsi zadovoljni, le zastopnik Saudske Arabije se je razjezil in izjavil, da njegova država v ta namen ne bo dala nobenega prispevka. To je eden izmed primerov, ki nam dokazuje, da stališča o sodobnem ženskem vprašanju niso povsod enaka.

Zakaj leto žene

Žensko vprašanje je važno, toda eno izmed mnogih, ki zadeva sodobno družbo. Vprašanje ni novo, ima že svojo zgodovino, a svoje korenine v pretiranem liberalizmu in v zadnjih sto letih tudi v komunizmu. Dva sicer v temeljih nasprotujoča si družbena sistema se strinjata, da je žensko treba osvoboditi podrejenosti moškemu, ženo in mater skrbni za družino. Iz teh osnovnih tez izhajajo potem različna gibanja in organizacije, ki si prizadevajo za „osvoboditev ženske.“ Po ideološki orientaciji so lahko bolj liberalne, socialistične ali komunistične, ali pa vse troje istočasno. Zmešnjava jim je velik zaveznik.

Liberalna gibanja si prizadevajo za žensko enakopravnost v družbi, ki naj bi se izražala v dejstvu, da ima žena enak dostop do vseh poklicev kot moški, da za enako delo dobi enako plačilo, da ima pravico do udejstvovanja in položajev v javnem življenju, pravico se znebiti družinskih vezi in zato biti možu bolj ženska kot žena, njen mož zanjo le moški in nič več ali bolj malo mož, ona pa mati le v toliko, v kolikor je to naravna nujnost in zakon ter se je ne more osvoboditi, če hoče imeti otroka. Individualizem in človeški egoizem dosežeta skrajne meje.

Organizacije, ki so pod marksističnim ideološkim vplivom, si prizadevajo predvsem, da se žensko odtrga njenemu naravnemu poslanstvu, to je ženo in mater domu, ker vidi marksizem v družini svojega nasprotnika. Za Marxja je družina preživeta ustanova in sovražnik komunistične družbe. V začetku, ko pride na oblast sicer marksizem tolerira družino kot nujno zlo, toda samo za prehodno dobo, ker je v končnem komunizmu družina že odvišna ustanova. Zato morajo vse ženske, tudi žene in matere, delati izven doma, imeti svoj lastni zaslužek, pravico same odločati,

če hočejo in kadar hočejo biti matere. To je popolnoma njihova osebna zadeva in svoboda (Vida Tomšič). Zato v marksistični terminologiji ime družina nima prostora, zamenjajo ga z gospodinjstvi.

Delo teh organizacij in gibanj v sodobni družbi navadno poznamo pod imenom prizadevanj za emancipacijo ženske.

Temelji emancipacije

Gibanja za emancipacijo ženske vodijo predvsem tiste žene, ki se niso hotele ali niso mogle poročiti, ki so bile kot žene nesrečno poročene; mater je bolj malo med

njimi. Poudarjajo predvsem trojno emancipacijo, to je socialno, gospodarsko in fiziološko (Papež Pij XI. v okrožnici Casti Connubii, tč. 27). Fiziološka emancipacija pomeni, da sama odloča, če in kadar, s kom in kolikokrat hoče biti mati, da sama svobodno razpolaga s svojim telesom; gospodarska, da glede dohodkov ni vezana na moža, dela izven doma in sama zasluži ter z zaslužkom samostojno razpolaga; socialna pa, da odvrže skrbi za dom in družino in se udeležuje v poklicu in družbi, kot ji najbolj ugaja. Praktičen primer take vrste ženske emancipacije in enakopravnosti so poskusi v sodobni Šved-

Igra „Izgubljeni raj“ v Slomškovem domu. Od leve na desno: Janko Žnidaršič, Andrejka Šeme, Andrejka Kelce, Tončka Vesel, scenograf Franc Vresnik, ščepetalka Majda Kelčeva, Cvetka Šifrer, Marija Novak, Bernardka Durič in Franci Novak. Spredaj Damjana Andrejak, režiserka Ema Kessler Blejčeva in Mari Makovec (foto Marjan Šušteršič)

ski. (Federico Lombardi, S. J., *Modello Svezia, Esperimento di una società del benessere*, Civiltà Cattolica št. 2989, str. 51-59, Rim 1975). Poglejmo na kratko vsako izmed njih.

Socialna enakopravnost

Kot vsak veren človek ve, sta moški in ženska božja stvar, umetnina božja. Bog je ustvaril Adama, ki se je pa čutil zelo osamljenega, kot pravi svetopi-semska pripoved, zato „je poslal Gospod Bog človeku trdno spanje; in ko je zaspal, je vzel eno izmed njegovih reber ter napolnil z mesom njegovo mesto. In Gospod Bog je naredil iz rebra, ki ga je vzel človeku, ženo ter jo privedel k človeku“ (Genesis 2, 21-22). „In Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, po božji podobi ga je ustvaril, moža in ženo ju je ustvaril“ (Genesis 1, 27). Ustanovil je prvo družino. iz katere izhajajo vsi narodi in ljudstva zemlje.

Mož in žena sta bila ustvarjena enaka, oba otroka božja, a z različno naravo in življenjsko nalogo. V tem se do sedaj ni nič spremenilo. Življenje jima je bilo dano, podarjeno, naloge določene, kakor tudi cilj življenja.

To naravno enakopravnost so skozi zgodovino hoteli večkrat zanikati ali spremeniti zaradi človeških zablod in skoraj vedno v škodo ženske. V naših dneh, morda z redkimi izjemami, se

povsod zavedajo, da sta moški in ženska enaka po izvoru in namenu življenja. Oba sta svobodni in tudi odgovorni bitji. Svobodno izbirata med dobrim in zlom, se svobodno odločata za službo Bogu ali hudiču. Ob koncu življenja se predstavita pred istim Stvarnikom s culama nabranih dobrih in slabih del. Če sta živela po postavi, lahko brez razlike dosežeta svetost, Cerkev ju ne glede na spol povzdigne v Berninijevo gloriolo. Tudi v civilni družbi, v človeški zakonodaji, sta oba enakopravna subjekta. Ženska ima enake državljske pravice in dolžnosti kot moški, vendar vedno kot ženska in ne kot moški.

Po naravnem redu in zakonu imata ženska in moški v družbi različno funkcijo in nalogo zaradi medsebojnega dopolnjevanja. iz tega izhaja, da imata pravico biti različna. Dokler ta različnost obstaja in se spoštuje, tudi sožitje in harmonija nista ogrožena. V tem obstaja tudi svoboda vsakega izmed njiju.

Kot obstaja različnost med spoloma, obstaja tudi naravna različnost med vsemi ljudmi. Vsak je drugačen in ima pravico biti drugačen. Posameznik mora spoštovati drugačnost drugih in skupnost mora spoštovati različnost posameznika. To pomeni svobodo vsakega in vseh, čudovito harmonijo stvarstva. In bistvo vsake diktature je ravno v tem, da hoče

odpraviti in zatreti to naravno pravico do različnosti, hoče vse poenotiti, čemur se človeška narava upira, zato se človeštvo prej ali slej upre vsaki diktaturi.

Bistvo življenjske harmonije obstaja v različnosti njenih subjektov. Kot taki pišemo vsi zgodovino človeštva, vsi smo zanjo odgovorni, a vsak drugače. Nekdo je dal primero, da vsak človek nekako kot polž riše črto skozi življenje ob številnem spremstvu vsega človeštva in to vsak brez izjeme, učen in neuk, bogat in revan, oblastnik in navaden občan. Toda nikoli vsi enako. Enih črta je bolj debela, bolj opazna, drugih bolj tanka, ene so daljše, druge krajše, a vse so ogledalo vsakokratne življenjske dobe človeštva. Vsi brez izjeme, vsak na svojem mestu, smo odgovorni za njegovo usodo.

Da ženska lahko izpolnjuje poslanstvo, za katerega je ustvarjena, mora sprejeti od Stvarnika podarjeno danost, svoje naravno mesto in poslanstvo v družbi. In to je različno od poslanstva moškega, zato morata oba spoštovati to naravno podarjeno različnost, ki je temelj enakopravnosti spolov v družbi. Moški ne more opravljati poslanstva ženske, ženska ne poslanstva moškega; lahko pride samo do poskusov posnemanja, kar se pa prej ali slej spremeni v bedno karikaturu.

V naših dneh se vprašanje ženske enakopravnosti največkrat

postavlja v javnem življenju. Čisto naravno je, da ima ženska enako aktivno in pasivno volilno pravico kot moški, da nastopa kot ženska, žena in mati. Tudi na tem področju je njeno poslanstvo različno, njen nastop in problemi drugačni. Njeno delo mora dopolnjevati delo moškega in obratno, predvsem mu mora dati delo ženske resnično človeški izraz. V nobenem primeru pa zaradi javnega dela ne sme trpeti njeno poslanstvo žene in matere. Predvsem nobeno javno delo in funkcija ne more po svoji važnosti zasenčiti poslanstva matere, čeprav v skromnem, revnem in tihem domu. Oblastniki dneva imajo začasno in omejeno oblast, mati pa z vzgojo otrok postavlja temelje bodočnosti, oblikuje človeka jutrišnjega dne. Če se matere zavedajo važnosti svojega poslanstva in so v njem dosledne, so resnična velesila, močnejša kot atomsko orožje, so v svoji tihoti in posvečenosti ljubezni nepremagljive.

Gospodarska enakopravnost

Iz različnosti v socialnem življenju izhajajo tudi različnosti v gospodarskem udejstvovanju. Moški je po svoji naravi ustvarjen, da skrbi za stvarne potrebe družine, to je, da dela izven doma, kot je to potrebno v večini primerov, dočim žena in mati skrbi za dom in urejeno družinsko življenje. S tem hoče-

mo reči, da mož skrbi za dohodke družine, žena in mati pa v večini primerov za njihovo pravilno gospodarsko uporabo, predvsem da izdatki ne presegajo dohodkov.

V tej dopolnjujoči se funkciji v gospodarskem življenju nekateri vidijo ponižujočo podrejenost ženske moškemu, ker nima lastnih dohodkov, zato je osvoboditev in enakopravnost v delu izven doma. Lastni zasluženi denar bi naj pomenil gospodarsko enakopravnost in uveljavitev pred moškim. Ali je res tako?

Enakopravnost žene in matere, ki bi naj izhajala iz dela izven doma in z lastnimi dohodki, je le navidezna, lahko bi rekli, da je ena izmed velikih prevar naših dni. Povsod v družbi obstaja hierarhični red funkcij in dela, zato jih je večina na delu izven doma podrejena drugim. In ta odvisnost in podrejenost je neprimerno večja kot hierarhični red, ki vlada v naravno zdravje, predvsem pa krščanski družini.

Le v izjemnih primerih je mogoče sprejeti zaposlitev žene in matere izven doma: če zasluček moža ne zadostuje za vzdrževanje družine ali če mora zaradi bolezni skrbeti za zasluček ali pa je ovdovela in je prisiljena sprejeti vso skrb in odgovornost za dom in družino. Vendar to ni pravična rešitev tudi v najhujšem primeru. Cerkev v svojem socialnem nauku uči, ko govori o pra-

vični plači (predvsem Pij XI. v okrožnici *Quadragesimo anno*), da ta mora biti taka, da zadostuje za normalne potrebe družine. Javna oblast in vsa družba imata dolžnost, skrbeti za take plače in to brez škode za normalen razvoj gospodarskega življenja. Tudi to večkrat ni dovolj, zato se priporoča uvedba družinskih doklad. Prav tako se mora uvesti odgovarjajoče onemoglostno in vdovsko zavarovanje, da tudi v najhujšem primeru ženi in materi ne bo treba iskati dela izven doma. To je potrebno zaradi varstva temeljev družbe in zaradi dejstva, da je delo žene in matere doma enako gospodarsko tvorbo in učinkovito ter potrebno kot delo moža in drugih izven doma.

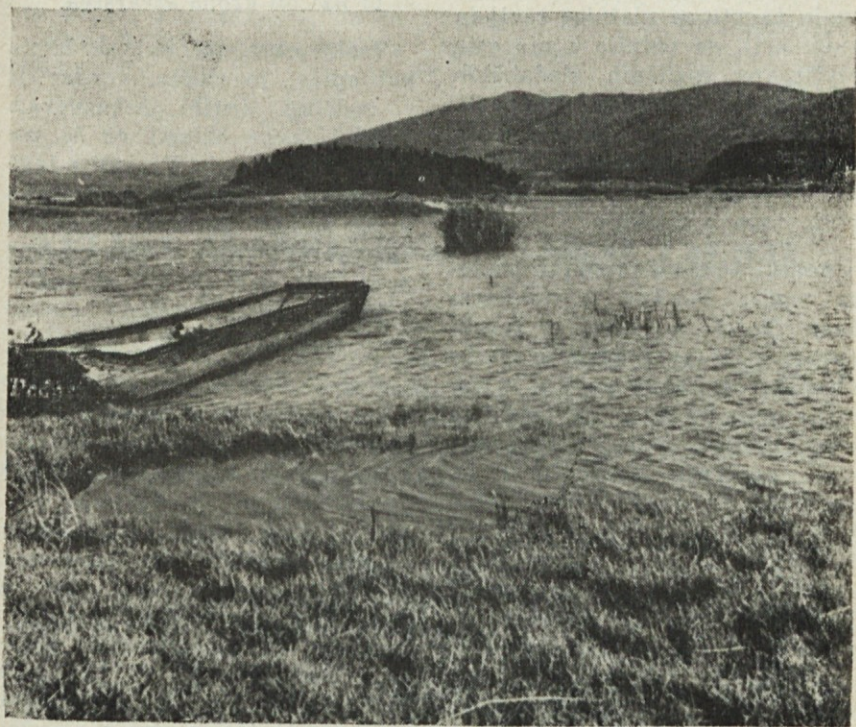
Vzgoja mladega človeka je za vso družino tudi velikega gospodarskega pomena. Mati je prva vzgojiteljica in učiteljica in tako pomaga pri pripravi novih ljudi za pridobivanje duhovnih in tvarnih dobrin, potrebnih človeštvu. Ta priprava velja za otroke ženskega in moškega spola, upoštevajoč naravne psihološke in fiziološke razlike. Tudi deklico je potrebno pripraviti za življenje, da študira, si izbere poklic, da bo pripravljena za bodočnost. Seveda bo poklic opravljala, dokler bo ostala sama, potem ga pa mora podrediti poslanstvu žene in matere. Če bo pa iz katerega koli razloga ostala sama, to je, da si izbere redovniški poklic ali pa ne

najde sebi primernega življenjskega partnerja, pa je v mladosti izbrani poklic življenjske važnosti. Tako samostojno izvrševanje poklica ali delo izven doma pri naša samskim na videz neke ugodnosti, so bolj samostojne, niso vezane na družino. Vendar jih samski stan postavlja tudi pred hude preizkušnje, hujše kot moškega. (I. Ahčin, Sociologija II. 1, Buenos Aires 1955, str. 178). To so vabljeni še posebej, da sodelujejo v javnem življenju, ali kot

pravi papež Leon XIII. (okrožnica Inimica Vis tč. 8), da sodelujejo v dobrotelčnih ustanovah, pri tem se pa morajo zavedati, da so cilji teh ustanov in organizacij res človečanski in krščanski.

Fiziološka emancipacija

Gospodarska in socialna emancipacija še ne zadovoljita tako imenovanega modernega ženskega sveta. Morda je v naši dobi najbolj poudarjena težnja po fi-

Znamenito presihajoče Cerkniško jezero na Notranjskem.

ziološki emancipaciji, kar bi naj pomenilo, da sama razpolaga s svojim telesom, odloča glede materinstva (Pij XI. v Casti Connubii, tč. 27) in stalnosti zakonske zveze.

Sodobne težnje ženskih gibanj po fiziološki emancipaciji gredo še dalje, kot pa jih je predvideval Pij XI. pred petinštiridesetimi leti. Postavlja se zahteva, ki je ponekod realnost, da sama razpolaga s svojim telesom in dela, kar hoče. V imenu te emancipacije sodobne ženske prodajajo svojo nagoto za platnice revij in publikacij, da polnijo z njo cele revije, na različnih gledaliških predstavah dvomljive vrednosti, v nočnih lokalih da zabavajo publiko, ki se navadno v pošteni družbi sramuje povedati, kakšne vrste zabave obiskuje.

Ženski pomaga prodajati nagoto moda, posebno v poletnem času. To je že ubilo v ženski naravni čut za sramežljivost in človeško dostojanstvo. Vsi, ki vodijo prizadevanja za zadevno emancipacijo, vedo, da se zasleduje predvsem senzualnost in spolnost. Po veliki krivdi sodobne ženske se je ta že razpasla kot kuga, a se jo kljub temu drznejše istovetiti z ljubeznijo. Nebrzdano življenje prinaša posledice, ki mu ne morejo od pomoči različne tablete in mehanična sredstva proti spočetju. Tako pride do nezaželenih spočetij, za kar se poslužujejo umora neroje-

nega bitja, splava. Stalno se ponavlja, da je splavljenje njena pravica, da je sama gospodar svojega telesa, zato lahko samostojno in brez krivde odloča o življenju in smrti spočetega življenja.

S poudarjanjem splava kot pravice je uveljavljena pravica umora nedolžnega bitja, ki nima nobene možnosti in pravice obrambe. To početje nima primere v stvarstvu, saj nobena živalska vrsta ne uničuje v sebi spočetega življenja, to zmore samo človek, ki bi naj bil krona stvarstva.

Vsak umor, pa naj se izvrši kot splav, je zločin, vendar je v sodobni družbi nekaznovan. Nosilci javne oblasti ga še ponekod pospešujejo. Posledica tega je, da je v civiliziranem svetu prišlo že tako daleč, da je že več splavov kot rojstev, več umorov nedolžnih dnevno kot v zadnji vojni na vseh frontah in koncentracijskih taboriščih.

Res je, da za vse te zločine niso krive samo ženske, zanje nosi odgovornost družba kot celota. Vendar v prizadevanjih za pravico splava prednjačijo ženske. To nam pokaže primer francoskega ministra za zdravstvo madame Simone Veil, ki je predložila parlamentu zakonski predlog za legalizacijo splava. Branila ga je s tako zavzetostjo, da je presenetila celo svoje zaveznike v parlamentu. Ko ji je neki poslanec,

zdravnik in nasprotnik splava, hotel dokazati, da po nekaj tednih pod materinim srcem že živi cel človek in je na posnetem traku pokazal, kako bije otrokovo srce in sicer s tako ojačenostjo, da je lahko slišala vsa dvorana, je ostala mirna, nič se ni čutila prizadeto. Nekateri so pričakovali, da bo gospa minister padla v nezavest pod težo dokaza, a je na začudenje vseh šla preko njega in kot levinja branila svoje nečloveško stališče (La Civiltà Cattolica, št. 2991, str. 262, Rim 1975). To dokazuje, da je človeštvo že zavrglo zapoved: Ne ubijaj!

To, kar hoče uveljaviti v družbi del ženskega sveta, ni nobena emancipacija ali enakopravnost, je uničevanje naravnega reda. Kot je zapisal Pij XI. v že omenjeni okrožnici (Casti connubii, tč. 27), sta ta svoboda in enakopravnost neresnični, ker uničujeta žensko in njeno dostojanstvo, jo postavljata izven doma, v katerem kraljuje, na cesto, v vrvež umazanega življenja. Če se je s tem hotela otresti podrejenosti možu v družini, je z emancipacijo postala, enako kot v poganstvu, sredstvo brezpogojnega izrabljanja.

Avgust Horvat

VELIKI ZNANSTVENIKI VERNI LJUDJE

Keppler (1571 — 1630), eden največjih astronomov: „Bog je velik, velika je njegova moč, neskončna njegova modrost. Slavite ga s svojo govorico, nebesa in zemlja, sonce, luna in zvezde! Moj Gospod in moj Stvarnik! Želim oznanjati ljudem veličino Tvojih del, kolikor daleč Te moj um more dojeti!“

Kopernik (1473 — 1543), utemeljitelj modernega nazora o vesoljstvu: „Mar ne bo čutil najvišjega hrepenenja, kdor živi v neprestanem stiku s čudovitim božjim redom in njegovo modrostjo? Kdo ne bi častil Arhitekta vseh teh čudovitih del?“

Newton (1643 — 1727), ustanovitelj klasične fizike: „Kar vemo, je le kapljica, česar ne vemo, je kakor neizmeren ocean. Čudoviti red in lepota v vesoljstvu sta mogla biti samo sad načrta nekega vsevednega in vsemogočnega Boga“.

Linné (1707 — 1827), utemeljitelj sistematične botanike: „Videl sem v naravi Boga, večnega, neskončnega, vsevednega in vsemogočnega, in v počastitev njemu sem pade! pred njim na kolena“.

Volta (1745 — 1827), iznajditelj temeljnih pojmov elektrike: „Izpovedujem sveto, apostolsko, katoliško, rimsko vero. Zahvalim Boga, da mi je dal vero, v kateri hočem živeti in umreti.“

Ampère (1775 — 1836), ki je odkril temeljni zakon elektrike: „Kako velik je Bog in kako neznatno majhna je znanost!“

Gauss (1777 — 1855), eden največjih matematikov in znanstvenikov: „Ko bo odbila naša zadnja ura, bo veliko in neizrazno naše veselje, ko bomo zagledali Tistega, ki smo ga v vsem našem raziskavanju samo slutili.“

Darwin (1809 — 1882), utemeljitelj razvojne teorije: „Nikdar nisem tajil božjega bivanja. Menim, da se razvojna teorija da popolnoma uskladiti z vero v Boga. Najmočnejši dokaz za božje bivanje se mi zdi to, da je nemogoče dokazati in razumeti, da bi neizmerno vesoljstvo, vzvišeno nad vsako mero, posebej še človek, bilo proizvod slučaja.“

Edison (1847 — 1931), najbolj plodovit iznajditelj (2.000 patentov): „Moje največje spoštovanje do vseh inženirjev, najbolj pa do največjega izmed njih, Boga.“

Marconi (1874 — 1937), iznajditelj brezžičnega telegrafa: „S ponosom izjavljam: sem veren človek. Verujem v moč molitve in verujem ne samo kot katoličan, temveč tudi kot znanstvenik.“

Einstein (1879 — 1955), utemeljitelj moderne fizike (relativistična teorija): „Vsakega raziskovalca narave nujno prevzame neko versko čustvo, ker ni mogoče misliti, da bi bil on prvi, ki je videl čudovite stvari v naravi. V nedoumljivem stvarstvu se nujno odkriva neki višji, neskončni um.“

Planck (1858 — 1947), utemeljitelj kvantne teorije: „Nič nas ne ovira, še več, naš um naravnost zahteva, da spravimo v odnos red v stvarstvu z Bogom, ki ga oznanja vera. Bog je za vernega človeka na začetku njegovega mišljenja, za fizika pa na koncu.“

Werner von Braun: „Čez vse drugo pa je slava Boga, ki je ustvaril veliko vesoljstvo, ki ga človek in znanost odkrivata in raziskujeta dan za dnem z globoko molitvijo k Bogu.“

Zgodba Milana Zajca, rešenca iz Kočevskega Roga

Tistega 2. junija leta 1945 je bilo tako krasno spomladansko-poletno jutro, kakršnega jaz še nikdar prej nisem videl. Kamioni so se premaknili tako, da je šel prejšnji zadnji sedaj kot prvi. Peljali smo se skozi Kočevje, Rudnik, Žalne, potem pa po cesti Kočevje-Črnomelj. Vožnja je trajala približno 30 do 40 minut. Med njo so bili po nas in morali smo prepevati. Zadnja pesem, ki so jo slovenski domobraneci peli na poti v smrt, je bila „Češčena si, Marija, je angelski glas; k' bo zadnja ura bila, Marija, prid' po nas.“ Krvnikom ni bila po volji. Oni so želeli „Nabrusimo kose“ ali pa „Triglav, moj dom“, ki je pa tudi nismo hoteli peti.

„Marija sama nas bo obhajala“

Kamioni niso vozili s posebno brzino. Ko smo prišli z ravnega polja v gozd, se je kamion nekajkrat ustavil za nekaj minut. To zato, ker cesta ni bila široka in so se srečavali z drugimi, ki so se vračali. Na njih sem opazil obleko že pobitih domobrancev.

Ko smo se bolj približali morišču, smo zaslišali streljarje strojníc in pušk ter treskanje bomb, potem še bliže pa divje

vpitje krvnikov in končno klicanje ranjenih domobrancev na pomoč. Klicali so Boga in Marijo; saj kdo drug že ne bi mogel več pomagati in tudi slišati ne, ker je bil ves gozd na gosto zastražen z zanesljivimi komunisti. Zdihovali so pa tudi tisti, ki so bili na kamicnih na dnu in so morali vzdrževati težo vseh, ki so bili naloženi na vrhu. Tedaj se je oglasil domobranec, doma iz Notranjih goríc pri Brezovici, oče petih otrok, tolažeč nas, naj bomo mirni, čeprav gremo v smrt, saj tudi on vse to vdano prenaša. Zase lahko rečem, da se smrti že nisem bal, le mučenja komunistov.

To vse se je godilo na prvo soboto, 2. junija leta 1945. Zato je že omenjeni Hočevnar Tone rekel: „Včasih smo na prve sobote pristopali k sv. obhajilu, danes pa nas bo obhajala sama Marija.“ Celo partizani so pri teh besedah utihnili, ne da bi kaj pripomnili.

Živega režejo

V strahu smo pričakovali, kaj se bo zgodilo, ko pridemo na mesto, pa je bilo še vse hujše, kot smo mislili. Avto je vozil po vijugasti cesti, ponekod so bili

majhni klanci. Ustavil se je v ozki dolini, po kateri se je vila cesta z majhnim naklonom. Tedaj se odpro vrata kamiona in med strašnim kričanjem nas vlečejo za noge s kamiona, skoraj omrtevele od pritiska, ker smo ležali drug na drugem. Komunistični krvniki so imeli svoj posel natančno porazdeljen. Ena skupina je imela nalogo z velikimi noži pre-rezati jermene ali vezalke na čevljih in nas sezuvati; pri tem pa ni bilo važno; če je pri takem poslu zadel tudi v nogo. Po bližnjem grmovju je viselo vse polno pasov, s katerimi so nas povezali v kolono.

Prvo, kar me je strašno pretreslo, ko so me vrgli s kamiona na tla, je bil prizor: Nekaj metrov proč je sedel popolnoma gol domobranec, okoli njega pa se je vrtel partizan z velikim krivim nožem in ga rezal, da mu je kri v curkih tekla po telesu. Bil je slep, ker mu je oči že prej izrezal. Na hrbtu je bil zvezan. Pre-našal je vse popolnoma tiho, ni bilo slišati besede pritožbe. Sedel je, a je bil vzravnán, z glavo pokonci.

Na morišču

Partizani so bili brez bluz, rokave zavihane, v rokah pa so imeli velike nože, drugi kole, s puško ali brzostrelko čez rame. Taka je bila vrsta, ki nas je tepla. Imeli so dolge lase in divji pogled; govorili so južnaško, srb-

sko ali hrvaško. Krive nože so imeli nasajene na precej dolgih ročajih. Oficirji so jih priganjali, da so nas čim bolj bili in mučili.

S ceste smo krenili na levo. Med potjo pa smo se morali vse-dati in spet vstajati, korak nazaj, korak naprej in vpiti na koman-do: „Kopa, jama, seno, slama!“ Zakaj to, še danes ne vem. Stražili so nas razporejeni v dveh vrstah, po gozdu pa je bilo tudi sicer vse polno partizanov, ki so nas sramotili in pretepali. Nekateri izmed nas so prišli do jame že skorajda nezavestni.

Kakih 30 metrov pred jamo so nas razvezali in vsak izmed nas si je moral hitro sleči vso obleko, le nekaterim se je posrečilo ohraniti kakšen kos na sebi. Potem, ko smo bili goli ali skoraj goli, so nam spet zvezali roke na hrbtu. Zatem pa so nam partizani z noži in koli kazali pot v grob.

Jaz sem se slekel do golega, le srajco sem si pridržal. Nekateri izmed nas so pritekli razme-sarjeni in brez oči, kajti s tistimi krivci so suvali kar v glavo, da se je nož zapičil in zataknil v živo meso, potem so pa ročaj vihteli sem in tja, da so nekaterim glave popolnoma izmaličili. Tako smo morali mi napol mrtve vleči za seboj do jame.

Pot do jame so napravili tako, da so posekali grmovje, ki je jamo obraščalo, tako da smo morali teči po tistih štorih in smo si noge porezali. Kakšen bo grob, si nisem nič predstavljal, le stre-

ljanje sem slišal. Ko so me sunili, naj tečem, sem se podvizal, saj so me suvali z obeh strani. Pritečem do jame in zapazim skupino partizanov, ki so streljali v jamo po napol živih domobrancih in metali notri bombe, da se je bliskalo in grmelo, kot bi bila huda ura.

Živ v grobu

V jami nas je ostalo osemnajst živih. Ležali smo v stranskem rovu, vsi na kupu, ker nas je zeblo, da so nam zobje kar šklepetali, čeprav je bilo meseca junija. Poleg tega smo bili še brez obleke, žejni in lačni. Jama je bila na vrhu veliko ožja kot pa na dnu. Na dnu je ležal tudi debel hlob, približno 80 cm v premeru. Mi, ki smo bili še kaj pri moči, smo vsakega mrliča, ki je imel kaj na sebi, slekli in se sami oblekli ter ranjene obvezovali. Roke smo razvezali vsakomur, če se je le dalo, le onim sredi jame ne, ker tam so partizani streljali z brzostrelkami in metali bombe noter.

Bili so med nami tudi duhovniki kurati, ki so peli pogrebne pesmi in molitve, da je bilo res nekaj pretresljivega poslušati tiste glasove v slovenščini in latinščini. Veliko umirajočih je molilo na glas: „Odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!“ Preklinjanja notri ni bilo slišati.

Streljanje je trajalo 2. junija in v nedeljo, 3. junija, ves dan,

v ponedeljek pa le do poldne, popoldne pa bolj poredkoma.

Žrelo jame so stražili podnevi in ponoči. Tudi ponoči so streljali v jamo s strojnicami in metali bombe vanjo. Vpitje umirajočih je bilo nepopisno. 5. junija je pa zavládala zunaj popolna tišina. Nas pet, ki smo bili lažje ranjeni in smo že lahko hodili, smo čakali trenutka, ko bi lahko zlezli iz jame. Tretjega dne smo namreč našli še drug stranski rov, dolg kakih 10 metrov, vendar po njera ni bilo izhoda.

Nekomu izmed nas se je posrečilo, da je priplezal do roba jame, tam so ga pa zgrabili trije partizani in vprašali: „Šta si ti, Rupnikovac ali Nedićevac?“ Odgovoril je: „Domobranec sem.“ Čez kakih 10 minut je tiho, brez strele, padel v jamo mrtev. Zaklali so ga. Tako smo ostali le še štirje, ki smo lahko hodili.

Skupni grob minirajo

Z Mravljetom Vinkom sva si napravila zaklónišče ob steni nekega kapnika tako, da sva si naredila steno iz petih, šestih mrličev. Mi, ki smo bili še živi v jami, smo komuniste dobro videli, ker jim je sonce svetilo v obraz, mi pa smo bili v temi. Vendar pa nismo kaj preveč zijali v nje, ker smo se bali, da nas utegnejo le opaziti. Potegnili smo se nazaj v rov in čakali, kaj bo. Govorili nismo veliko, več smo premišljevali. Tudi moliti se nam že ni

dalo, le angelsko češčenje smo zmolili skupaj od časa do časa in molitev „Spomni se, o premila Devica Marija...“

Kmalu potem, ko so vrgli v jamo zaklanega domobranca, se je zaslišalo zunaj kopanje in vse je kazalo, da bodo rob jame zaminirali. Ni minilo pol ure, že je zagrmelo in v jamo so se valile velike skale in kamenje na umirajoče domobrance. To se je ponovilo še štirikrat, kajti vsega skupaj je bilo pet detonacij. Nekomu izmed nas je počila mrena v ušesu zaradi pritiska.

To se je zgodilo 5. junija dopoldne. Nam rova ni popolnoma zasulo, ker je bila jama na dnu jako široka. Trupla so bila pokrita s kamenjem, vendar ne popolnoma; še vedno je bilo slišati hropenje in umiranje domobrancev. Potem so nametali noter neke bombe, ki so zadimile, da se ni prav nič videlo.

Število živih vedno manjše

Prisluškovali smo iz rova, da bi dognali, če je še kaj možnosti za rešitev ali ne. Ko se nam je zdelo, da se že mrači, smo se začeli pripravljati, da bi prišli iz jame, prepričani, da je to zadnja noč, ko se še lahko rešimo. Preveč smo že bili izčrpani. Kljub vsemu se pa le nismo preveč vznemirjali. Lahko rečem, da smo bili popolnoma mirni, čeprav smo računali, da ostanemo lahko kar tam popolnoma zakopani.

Vem, da sem tisti večer skušal priti iz jame, pa komaj sem se premaknil, sem padel v nezavest. Prebudil sem se šele drugega dne. Prepričan sem bil, da so se drugi rešili in da sem sam ostal med mrtvimi, pa se zaradi tega nisem razburjal. Začel sem po vseh štirih lesti naprej in kmalu prišel bolj na svetlo. Med tem sem našel Mravljeta Vinkota, ki je ležal ob skali mrtev, zatem drugega in še tretjega, oba mrtva. Eden, doma z Rudnika pri Ljubljani — imena ne vem, v jami smo ga kar preprosto klicali „Rudnik“ — je bil pa še živ in je čakal pod odprtino, če bi mogel ven. Ko me je zagledal, se je začudil, ker je bil prepričan, da sem že umrl. Povedal mi je, da je zunaj še vedno straža in da od časa do časa mečejo noter bombe. Tisto jutro so noter na tiste skale vrgli tudi tri ranjence.

Rešen!

Dan je potekel v čakanju na rešitev iz jame. Žejo sva si gasila tako, da sva srkala kapnike in si močila usta z lastno vodo. Tudi nekaj mesa mrtvih domobrancev sva zaužila.

Ko se je začelo nočiti, sem nagovoril „Rudnika“, naj poskusi ven. Pa ni mogel, ker mu je postalo slabo. Jaz sem se vzel na drevo, ki je bilo padlo v jamo. Bilo je že temno, ko sem s težavo prilezel ven. Ob izhodu je bilo toliko muh, da sem imel občutek,

kakor da me hočejo spraviti nazaj v grob, tako so se zaletavale vame. Slišal nisem nič, ker mi je po glavi vse šumelo. Pred jamo je bil nekdo za noge obešen na grmu. Ognil sem se ga in zdrsnil v dolino. Ne da se povedati, kako sem dihal osvežujoči zrak. Hodil sem vsevprek po gozdu in srečaval divje merjasce, ki mi pa niso nič hudega storili; tudi bal se jih nisem, samo pred komunisti sem imel strah.

Skrivač

Drugi dan popoldne med četrto in peto uro sem prišel v vas Koblere. Med potjo sem si gasil žejo z roso rastlin, hranil pa s kislo deteljico. V Koblerah pri Kočevju je bilo v vasi polno komunistov. Počakal sem, da se je znočilo, in v mraku sem se približal vasi. V neki hiši sem dobil vodo, jajce in krompirja. Od tam sem šel proti vasi Otavice, kamor sem prišel okoli dveh ponoči. Sprejela me je zelo dobra družina, kjer sem pet dni počival in se zdravil.

Iz jame sem prišel 6. junija okrog devetih zvečer. Potem sem se skrival po dolenjskih gozdovih do 1. aprila 1946. Tedaj sem se podal čez Ljubljano, Brezovico, Vrhniko in Horjul v Trnovski gozd. Mejo sem prekoračil med Sv. Gabrijelom in Sv. Mihaelom in prišel v Gorico 4. aprila 1946.

Milan Zajec

Vuk Rupnik – umrl

14. avgusta je na svojem domu v Castelarju umrl za rakom domobranski poveljnik Vuk Rupnik, sin gen. Leona Rupnika. Umrl je pri 63 letih. Rojen je bil v Mostarju, kjer je nje-gov oče služboval, obiskoval ljudsko šolo v Banji Luki, gimnazijo v Nišu in nato stopil v vojno akademijo. Služboval je v škofji Loki in v Gor-skem Kotaru in bil med vojno inter-niran v Gonarsu in Padovi.

Kot aktiven častnik jugoslovanske vojske in odločen protikomunist je med revolucijo stopil k vaški straži in bil poveljnik njene posadke v Novem mestu. Po ustanovitvi slov. domobranstva je postal poveljnik do-mobranskega bataljona na Rakeku. Bil je silno hraber vojak in res tovariški do svojih soborcev in je s svojim udarnim bataljonom izvoje-val velike in odločilne zmage nad komunističnimi partizani.

Ob koncu vojne je prav on s svo-jimi protikomunističnimi borci omo-gočil varen odhod na Koroško ne le domobranski vojski, ampak tudi ne-številnim civilnim beguncem.

Begunska leta je preživel na Ko-roškem in v Italiji in prišel v Argen-tino l. 1948. Tu je ostal v živem stiku s slovensko skupnostjo. Na parah je ležal v Slomškovem domu, kjer so se od njega poslovili izredno številni rojaki, in bil pokopan na pokopališču v Moronu.

Rajni Vuk Rupnik je bil veren človek. Mirno in bogovdano je pre-našal bolezen in trpljenje in per-d smrtjo prejel vse zakramente. Naj počiva v miru!

Ne izgovarjaj po nemarnem božjega imena!

Človek je težko nepristranski. Radi pripisujemo uspehe sebi, neuspehe pa zvrčamo na okoliščine, na usodo, na Boga. Podobni smo večkrat tistemu kmetu, ki je dobro letino pripisoval svojemu delu, slabo pa božji kazni. Kadar mu je namreč žito dobro obrodilo, je zadovoljen in ponosen odgovarjal: „Res, dobra letina, saj sem pa tudi delal za tri!“ Kadar pa je bila žetev pičla, je mračno odgovarjal: „Ne vem, kaj sem se Bogu zameril, kaznoval me je!“ Če nam gre dobro v življenju, to pripisujemo sebi, če gre pa slabo, je Bog kriv.

Toda, kaj nam ima to opraviti z naslovom tega sestavka? Z zgle-dom iz vsakdanjega življenja sem hotel opozoriti na dejstvo, kako včasih lahkomišlno in nespoštjivo uporabljamo božje ime. Pa tudi imena Matere božje, svetnikov in sploh verskih reči. In vendar nam takšno lahkomišlno in nepo-

trebno uporabljanje božjega imena in sploh svetih imen prepoveduje druga božja zapoved: Ne izgovarjaj po nemarnem božjega imena! Samo kadar je res primer-no in potrebno, smemo izgovarjati in uporabljati sveta imena. Brez dvoma, da se mnogo in mnogi proti temu pregrešijo, tudi sicer do-bri kristjani.

Omenjena druga zapoved nam ne prepoveduje le uporabljati božje ime brez dolžnega spoštovanja, ukazuje nam tudi, da si vzgojimo poseben čut, ki nam bo povedal, kdaj in kako naj sveta ime-na uporabljamo.

Najhujši greh proti drugi božji zapovedi je bogokletje — eden najtežjih grehov, ki jih je mogoče storiti — navadno izraz sovraštva do Boga ali obup nad do-sego zveličanja. Pekel je kraj bogokletja. Ista zapoved prepoveduje tudi krivo prisego, ko kdo kliče Boga za pričo laži in lažne obljube. Prepoveduje nam pa tudi, da bi ime Boga, matere božje in svetnikov ter sploh svetih reči uporabljali površno, nespoštljivo, lahkomišlno. S svetim je treba sveto ravnati, in kaj je bolj svetega kot Bog in to, kar je z Bogom v najožjem odnosu.

Jezus je nekoč dejal: „Ne me čite svetih reči svinjam!“ To njegovo besedo lahko naobrneli tudi na uporabljanja svetih imen. Kadar uporabljamo najsvetejša imena, zlasti ime Boga samega,

moramo to storiti le s spoštovanjem in resnostjo, ki jih ta najsvetejša bitja zahtevajo.

Za nas je Bog dobri Oče. Zato nas Boga ne sme biti strah, kar pa spet ne pomeni, da bi v odnosu do njega smeli opustiti, kar nam zdrava pamet in dobra vzgoja naročata. Izraelci v Stari za vezi se niso upali izgovarjati imena Jahve (Bog), s katerim se je Bog sam predstavil Izraelcem. Kadar so zato v sv. pismu našli napisano ime Jahve ali pa bi sicer morali izgovoriti to božje lastno ime, so namesto njega uporabili ime Gospod (Adonaj). V Novi za vezi nas je Kristus sam učil, naj Boga kličemo s sladkim in nežnim izrazom Oče: „Kadar molite, recite ‚Oče naš!‘“ Ta božja naklonjenost in dobrohotnost pa za nas ne sme biti povod, da bi površno in lahkomi selno izgovarjali sveta imena. Uporabljati jih smemo le, kadar so izraz resničnega spoštovanja in ljubezni.

Redki so kristjani, ki bi si v tej točki ne imeli prav nič očitati. Kolikokrat uporabimo božje ali svetniška imena kot nepotreben dodatek pri najbolj vsakdanjih frazah: Moj Bog, kakšno težko vreme! Moj Bog, kakšna draginja! Sveta nebesa, kako pa govoriš! Bog moj, kaj sem ti pa storil, da se tako jeziš! Jezus, Marija, kaj pa si tako nemiren! In še in še! Je takšno lahkomi selno in zato brez zadostnega spoštovanja izgovorjeno sveto ime smrtni greh? Ne, gotovo ne! Je sploh greh?

Kdor se zaveda, da gre za nepotrebno in zato neprimerno uporabo svetih imen, ta govoto ne stori nekaj Bogu všečnega. Mnogi pa se ne zavedajo vsakokrat, ko na ta način uporabljajo sveta imena, da delajo nekaj, kar ni na mestu. Takšni se bodo pa vsaj včasih, pri kakšnem natančnejšem izpraševanju vesti ali pa ob opominu prijatelja zavedli slabe navade in tedaj bodo morali storiti resen sklep, da bodo to razvado poskušali odpraviti, sicer bodo v neki meri krivi vseh bodočih neprimer nih besed o Bogu in svetih ose bah.

Proti drugi božji zapovedi greši tudi, kdor brez resne potrebe prisega, čeprav je prisega resnična. Včasih že otroci za malenkosti prisegajo: „Prisežem ti, da je res!“ Prisega je sicer dovoljena in v resni potrebi tudi nekaj dobrega in Bogu všečnega. V tem se katoliški nauk razlikuje od protestantskega, ki ima prisego v vsakem primeru za nedovoljeno. Toda vse ob svojem času! Prisega je skrajno sredstvo, ki z njim človek potrdi kakšno svojo izjavo ali pa izpove resno voljo, da bo kakšno svojo obljubo izpolnil. Prisega izven resne potrebe je lahkomi selna uporaba božjega imena in zato greh. Poštenega človeka beseda mora biti: ja, ja, ne, ne, kakor nas je učil Kristus, le v zelo resnih okoliščinah, zlasti v javnem življenju je prisega dovoljena in v takih primerih z njo damo tudi čast Bogu, ker ga ima-

mo za tako svetega, da se nanj sklicujemo kot na zadnjo in najbolj močno potrdilo naše resnicoljubnosti.

Zloraba božjega imena bi bilo tudi, če bi kdo lahkomišelnost delal zaobljube. Zaobljuba ni ista kot obljuba. Obljublamo človeku, zaobljublamo pa se Bogu, da bomo kaj storili, kaj slabega opustili. S tem Boga počastimo. Kdor pa premalo premišljeno in malenkostno zaobljublja Bogu, ta se pregreši proti dolžnemu spoštovanju nasproti Bogu. Posebej pa se pregreši, kdor zaobljube ne izpolni. Sv. pismo zato pravi: „Veliko bolje je ne delati zaobljub, kot pa storjenih ne izpolniti!“

Zdrav verski čut žali tudi, če beremo npr. na steklenicah bolj-ših vrst vina svetniška imena, če si športni klubi nadevljejo svetniška imena, če najbolj zanikrne trgovine mislijo, da jim bo bolje šlo, če bodo nosile svetniška imena. Nekaj drugega pa je, če nosijo bolnišnice imena svetnikov, tudi če se ulice imenujejo po svetnikih. Če imajo namreč veliki znanstveniki, odlični politiki in sploh za javno blaginjo zaslužni ljudje lahko ta privilegij, da se ulice in ceste imenujejo po njih, potem imajo brez dvoma vsaj enako, če ne večje pravice, do te časti svetniki, ki so za človeštvo veliko dobrega storili.

Zloraba svetih reči je tudi, če ljudje brez vsake vere, včasih tudi brez vsake morale nosijo za

okras na vratu svetinjske, križce. Ti sveti predmeti naj bi bili simboli človekove vere in pobožnosti, ne pa samo okraski. Isto velja za verske simbole po avtomobilih (na primer sv. Krištof). Takšni simboli so lahko res izraz vere in zaupanja v Boga po priprošnji določenega svetnika, pri mnogih pa so dandanes le amuleti ali pa okraski brez vsake vsebine. Še hujše je, — in to ni tako redko — če vidimo npr. po naših javnih vozilih kakšen verski simbol (križ, podobico), zraven njega pa še kakšno obsceno fotografijo ali kakšne nesramne verze. Je to brez dvoma samo na sebi težko onečaščenje svetih reči in nedopustno žaljenje verskega čuta. Le nevednost in izredno nizka kulturna in verska raven premnogih odgovornih za ta dejstva je opravičilo, da pogosto v takšnih primerih ne gre za smrtni greh. Največkrat bo tudi težko ali pa sploh nemogoče kaj resnega podvzeti proti tem zlorabam, dokler živimo v versko in moralno tako indiferentnem okolju.

Imejmo veliko spoštovanje do vsega, kar je v zvezi z Bogom, do njegovega imena, njegovih skrivnostih, njegove besede v sv. pismu, imen njegovih svetnikov. Bog po vsej pravici pričakuje in zahteva do sebe in do vsega, kar je z njim v ozki zvezi, globoko spoštovanje. Ne mečimo torej svetih reči svinjam!

dr. Al. Kukovica

K r u h

Moral bi se prekrizati, preden začnem pisati o kruhu, našem velikem bratu, otroku zemlje in neba, ki ga je sam Bog držal v rokah, ga blagoslovil in razlomil — in tisti trenutek se je kruh zemlje spremenil v Rešnje Telo, ne za naše čute, toda za vso vero našega srca...

Kruh, naš oče in brat, ki ustvarja ljudi in nas posvečuje.

— — —

V oknu cveto pelargonije in fuksije. Izgubljena čebela pobrenčava med cvetjem.

Toplo je. Izba sladko diši. Pod napuščem čivkajo mlade lastovke.

Miza je bela kakor platno na soncu. Kakor zemlja pod goro, pričakujoča semena, počiva pod križem v kotu.

Na njej leži kruh.

Gospodarjev korak je težek. Telo se mu na lahno ziblje v kolenih; zdi se mi, kot bi ob vsakem prestopu vzdignil nogo iz lepljive spomladanske zemlje.

„Čebele nosijo,“ pravi ter se odkrije. Sivkasti lasje se mu lepijo na potno čelo in obleka mu diši po zemlji in živini.

Živina in kmet imata poštene oči.

„No, kašča bo polna, pa še od lani nam je nekaj mernikov ostalo. Rečem ti: težko je kakor kamen in debelo...“

Na žito misli. Ni mu ga treba imenovati. Vse ozračje je danes polno ene same besede:

Žito, žito, žito...

Spominjam se še, kako sva ga lani sipala v žitnico. Zagrabil ga je najprej s prgiščem ter ga sejal skozi prste, ga gledal v soncu in senci, ga pestoval v dlaneh... Kot mati otroka ljubi kmet žitno zrno. Sleherno mu je kakor kaplja srčne krvi.

Da, to je bilo žito, ki je nad njim bedel noč in dan, za katero je vse leto garal. Saj nič ne rečem: tudi krompir in zelje in koruza so mu prizadevali dovolj truda in skrbi, toda žito je nekaj več, mnogo več... V njem počiva lepi jesenski dan z nizkim soncem, ko je plug ob hropenju volov razparal zemlji grudi, dan, ko je s skrbnim, težkim zamahom roke sejal koščeno zrno v bleščeče razore, in tisto nedeljsko jutro, ko se je črna zemlja zelenkasto nadahnila in so priklile prve bilke mlade setve.

„Žito prikuka vedno prav na nedeljo iz zemlje,“ mi je nekoč pravil. — To je žito, za katerega je ob suši in nevihti drhtel, molil in oljčne vejice zažigal na ognjišču. Zdaj je dozorelo in je požeto.

„Bog nas ima letos rad...“ pravi. Velika hvaležnost zveni iz teh besed.

Moževe roke so močne in začrnele. Zemlja se mu je zajedla v razpokano kožo in za debele, nazaj zavihane nohte.

In s temi posvečenimi, zaguljenimi rokami prime hlebec kruha, ga z nožem trikrat prekriža, nato pa si ga pritiska na prsi, stegne palec desnice ter zareže z nožem v hlebec, da v kruhu na lahko zajoka.

Potem položi roke na mizo in počasi použiva črni kruh. Oči se mu svetijo in izpod brk mu silijo v smehu zobje.

Vesel je, kajti njegova hčerka je včeraj rodila sina. Jutri ga ponesejo h krstu in v veži že pripravljajo moko za krstni kruh; jutri ga bodo podarili prvemu beraču, ki ga bodo srečali gredoč v cerkev. Zakaj že na prvi poti izpod domače strehe naj se otroku vtisne v srce, da celo v tej lepi vasi pod gorami marsikaka usta stradajo kruha in da tem ne sme zapirati rok. Še preden bo dete oblila krstna voda, mora že vedeti, da nam je Bog kruh podaril, da vse prejemamo le v svojo veliko zadolžitev.

— — —

V veži ropotajo lonci in nekdo s hruščem premika krušno kadnjo. Pes na verigi laja na nekoga, ki gre mimo hiše.

Skozi okno vidim vas in vodnjak na vreteno. Pred hlevom sedijo žanjeci. Iz roke v roko si podajajo hleb in nož in steklenico z jabolčnikom. Sonce jim sije v obraz in dekleta se smejejo z rdečimi lici ter kažejo bose noge.

Tedaj začutim, da je v kruhu tudi strast dekleta, ki je pri žetvi objelo snop in si ga priželo na prsi. V kruhu je razvnetost krvi v večerni senci med snopi in moč mlinskih kamnov. Tudi bridkost smrti.

Vse je zajeto v globoko soglasje.

Slava življenja kipi. Čutim težo oračevega koraka in pradaavnega giba sejalčeve roke, težo zemlje, težo ljubezni in objema, težo teles nosečih mater, težo močne živine, težo dela in skrbi, težo življenja in smrti.

Neslišno zori čas.

Iz zdelanih rok žari spokojna moč. In sredi vsega kroži kruh v svoji večni dobroti kakor razdajajoča se žena. Zelo blizu je od človeka do človeka.

Mlinski kamen je dopolnil nalogo. Mati je vzela moko in vodo in kvas in sol; prekrižala je najprej sebe, potem vodo in ko je z rokami, ki so še pravkar greble po zemlji in molzle živino, umesila testo, rahlo kakor puh in telo novorojenčka, ga je še enkrat prekrižala... „Bog in sveti križ božji in Sveti Duh!“ je rekla. Potem je testo vzhajalo ob ognjišču ter raslo kakor božji blagoslov. Sam Sveti Duh ga je vzdigoval, saj so otroci videli mehurčke, ki so se delali v testu. Takrat so morala biti vsa vrata zaprta, še človeška beseda si ni upala zmotiti tišine in nihče se ni smel začuditi. Nekaj novega se je porajalo v hiši, veliki obred je posvečeval vso družino. Zdaj je bila svečenica mati; saj je morala storiti nad kruhom več križev kakor duhovnik pri sveti maši: vsak hleb je še enkrat prekrižala, preden ga je položila v pehar, in preden je pogrebila žerjavico iz razbeljene peči, je molila. Vsak hlebec je pobožala, ko ga je vsadila v razžarjeno žrelo peči, in ko je peč zaprla, je pokleknila pred isteje ter molila tri očenaše za duše v vicah... Ne, človek ne more brez božje pomoči preustvariti stvari moke v veliko hrano, katere samo ime že zveni kot molitev.

Tisto dopoldne je vsa hiša dišala po mladem kruhu in nekaj prazničnega je leglo na ljudi.

Ko sem bil še majhen, sem strašno rad glodal krajec. Bil je še topel in dišeč in tako lepo se je lomil in pokal v rokah. Veliko luknjo sem izdolbel vanj, kajti najprej sem vselej pojedel sredico.

Po večerji je mati pregrnila kruh z rdečeprogastim prtom in po prstih stopila v sobo.

„Pst, kruhek je šel spat!“

Tedaj se nam je v srca naselila tiha misel o dobrem kruhu, ki počiva v shrambi in spi kakor utrujen človek. Nihče izmed nas si ni upal tedaj več prositi za kruh.

Bog vé, če matere še ponavljajo te besede večer za večerom svojim otrokom. Za nas je bila to pravljica, lepa, sanjava pravljica kakor o začarani Trnuljčici. Toda tolažila nas je misel: „Jutri se bo kruhek spet prebudil...“

Potem smo polegli tudi mi.

— — —

Prav zdaj pestujejo otroci ob ograji velike kose kruha v naročju. Sedijo na tleh in vsi molčijo. Z obema rokama držijo kruh ter si ga nosijo k ustom, da si pol lica zakrijejo z njim. Potem ugriznejo vanj. Če pade komu kosce na tla, ga pobere in poljubi. Tudi mi smo delali tako svoje dni.

Onkraj potoka stojijo na rumenem strnišču veliki snopi s težkimi klasi in čakajo mlatilnice. Naslonjeni so drug na drugega kakor speči težaki.

Oblaki na nebu se komaj pregibljejo.

— — —

Vedno globlje se sklanjam. Misli mi postajajo podobne kepi mastne zemlje.

O, dobri kruh, čemu naj te primerjam?

Nekoč sem gledal pod drobnogledom fižolov list, ki sem mu olupil rahlo spodnjo kožico. Živozelene celice so zaživele pod mojim očesom — dihale so, reža je utripala poleg reže, življenje jih je preplavalo.

Na ta list moram misliti ob tem velikem kosu črnega kruha.

Vgriznem vanj. Čutim okus po žitu, po soncu, po dežju, po zemlji, po kvasu. Rahlo kiselkast in sladak je ta okus. Poln je plodne moči. Uživam ga z jezikom, z nebom, z grlom. Nočem, da bi mi ušel le najmanjši izmed teh zvestih zemeljskih okusov. Z vso bolečino svoje biti moram občutiti silo, ki jo odkrivajo, silo, ki leži v zemlji in ljudeh, to blaznost in izbruh življenja. Tisto najvišjo, divjo, obupno blaznost, ki sem jo nekoč doživel v strmi rebri ob stari bukvi: Deževja so izprala zemljo okoli nje in videti ji je bilo korenine, razgaljene v strastni borbi, ki so se kakor debele, zvite vrvi zažrle v zadnje blazine prsti. Bile so kakor poslednji krč umirajočega, ki hoče živeti, živeti po vsej sili: kakor krik zadnje volje zbite in nako-

pičene kakor neurje v temnih oblakih. Kar bal sem se, da se bodo vsak trenutek razletele in uničile vse okrog sebe kakor ognjenik, ki nenadoma izbruhne. Celo veje so se drevesu razrasle prav pri tleh, kakor bi bile prihitele koreninam na pomoč. Sama zgnetena sila in moč! Drevo je moralo z vsem obupom stisniti zobe, da je lahko butilo iz sebe tako moč... Ne, beseda ne prenese tega, kar bi rad izkričal sebi in tebi in vsemu svetu. Moral bi vpiti in rjuti... V kruhu je ena sama velika zapoved: Živeti! Rad bi ga razdajal sleherne- mu, ki bi potrkal na moje duri. Z najostrejšim nožem bi ga odrezal, z divjo radostjo nad življenjem, katero bi daroval... In vsi bi stali okoli mize ter uživali kruh. To bi bilo kakor pesem Marsijeve piščali nad večnim končevanjem in večnim začenjanjem...

Počasi pogladim hlebec; na dlani mi ostane zarumenela moka, ki se drži skorje.

Tiho ponavljam:

„Ostani z nami, bodi nam zvest, lepi, dobri kruh...!“

Emilijan Cevc

KATOLIŠKE ŠOLE – DA, PAPEŽEVA NEZMOTLJIVOST – NE!

Pod tem naslovom je The Catholic Universe Bulletin, ma- dno glasilo klevelandske škofije, objavil podatke pregleda National Opinion Research Center o kato- ličanih v Ameriki. Študijo so izvedli vodniki imenovane ustano- ve rev. Andrew M. Greeley, Shir- ley Saldahna, William McCraedy in Kathleen McCourt in podatke objavili v časopisu „Critic“, po katerem so jih posneli drugi ča- sopisi in listi.

Podatki so ne le zanimivi, am- pak nam povedo tudi precej do- bro, v kakšnem stanju je katoliška cerkev v Ameriki. Če te podatke primerjamo s podobnimi iz leta

1963, zbranimi na enak način po istih ljudeh, vidimo, kam vodi sedanji razvoj ameriški katolici- zem.

Povprašali so 1000 katolikov po vseh ZDA in dobili od 82% po- vprašanih odgovore. Kako so teh tisoč katoličanov izbrali, ni razlo- ženo, četudi bi moglo biti zelo poučno in bi nemara olajšalo pre- sojo vrednosti zbranih podatkov.

Kaj povedo podatki?

Od povprašanih jih je 89% od- klonilo trditev, da katoliške šole v sedanji dobi niso več potrebne, toda le 32% jih je prepričanih o nezmotljivosti papeža, kadar govori kot poglavar Cerkve o

morali in temeljnih verskih vprašanjih. Kar 83% jih odobrava umetno preprečevanje spočetja!

Leta 1963 jih je 70% izjavilo, da verujejo v prenos vodstva Cerkve od Jezusa na sv. Petra in na njegove naslednike, sedaj jih misli tako le še okoli 42%.

Samo 38% jih je gotovih, ko govorijo svojim otrokom o veri, verskih vrednotah in katoliški morali. Celih 86% povprašanih ni nikdar mislilo na izstop iz katoliške Cerkve, 82% je bilo poročenih pred duhovnikom.

Pred 12 leti je 56% povprašanih sodilo, da je izredno važno, da se mladi ljudje poročijo z nekom iste vere, sedaj jih sodi tako le še 27%. Število tistih, ki to sploh ne smatrajo za „važno“, se je potrojilo od leta 1963 na 40%.

Zanimivo je, da povpraševalci niso našli kakega posebnega nasprotovanja ali odpora proti Cerkvi. Celih 82% povprašanih je odobrilo delo župnikov, 71% delo papeža, 62% delo škofov. Kljub tolikšnemu odobravanju cerkvenega vodstva od tal do vrha je le 22% povprašanih bilo mnenja, da kaže duhovščina „resnično razumevanje“ za vprašanja župljanov.

Polovico povprašanih je izjavilo, da bi bili zelo srečni, če bi se njihov sin odločil za duhovnika, med tem ko jih je tako izjavilo pred 12 leti 66%. Tedaj jih je 60% izjavilo, da bi bili srečni, če bi se njihova hčerka odločila za redovnico, sedaj jih je tako odgovorilo le 50%.

Nedeljski obisk sv. maše je od leta 1963, ko je bil na 71%, padel na 50%. Mesečno je pred 12 leti hodilo k spovedi 38% povprašanih, sedaj le 17%. Takih, ki stvarno ne gredo v cerkev „skoraj nikoli“, pa so se še smatrali za katoličane, je bilo pred 12 leti 6%, sedaj jih je 12%. Takih, ki ne gredo nikdar k spovedi, je bilo leta 1963 18%, tokrat pa 38%.

Pred 12 leti jih je molilo doma vsak dan 72%, sedaj jih dela to le 60%. Udeležba na letnih duhovnih vajah je padla od 7% na 4%, k obhajilu pa jih hodi sedaj tedensko 26%, ko jih je pred leti hodilo le 13%.

Leta 1963 je 52% povprašanih odobravalo ponovno poroko ločencev, pri zadnjem povpraševanju jo odobrava 73%. Tedaj jih je odobravalo umetno preprečevanje spočetja 45%, sedaj ga odobrava 83%; tedaj je 12% povprašanih odobravalo spolne odnose med zaročencema, sedaj jih odobrava 43%.

Četudi se je 72% vprašanih izjavilo za omogočitev prekinitve nosečnosti v slučaju resne možnosti pohabljenosti otroka, je le 8% povprašanih žensk odgovorilo, da bi se odločile za to, 19% pa jih je izjavilo, da bi to resno vzele v poštev.

Od povprašanih je imelo 35% svoje otroke v katoliških farnih šolah, ostali pa so odgovorili, da takih šol ni na razpolago (38%) ali pa da so predrage (24%). Da

so katoliške šole potrebne, jih je izjavilo 89%, 76% pa jih je odgovorilo, da so za zvezno podporo katoliškim šolam.

Štiri petine povprašanih je izjavilo, da so pripravljeni povečati svoje podpiranje fare, če jih bi župnik za to zaprosil s ciljem, da se reši farno šolo; od teh jih je 59% izjavilo, da so pripravljeni prispevati letno nad \$50, 31% pa, da so pripravljeni prispevati letno nad \$100.

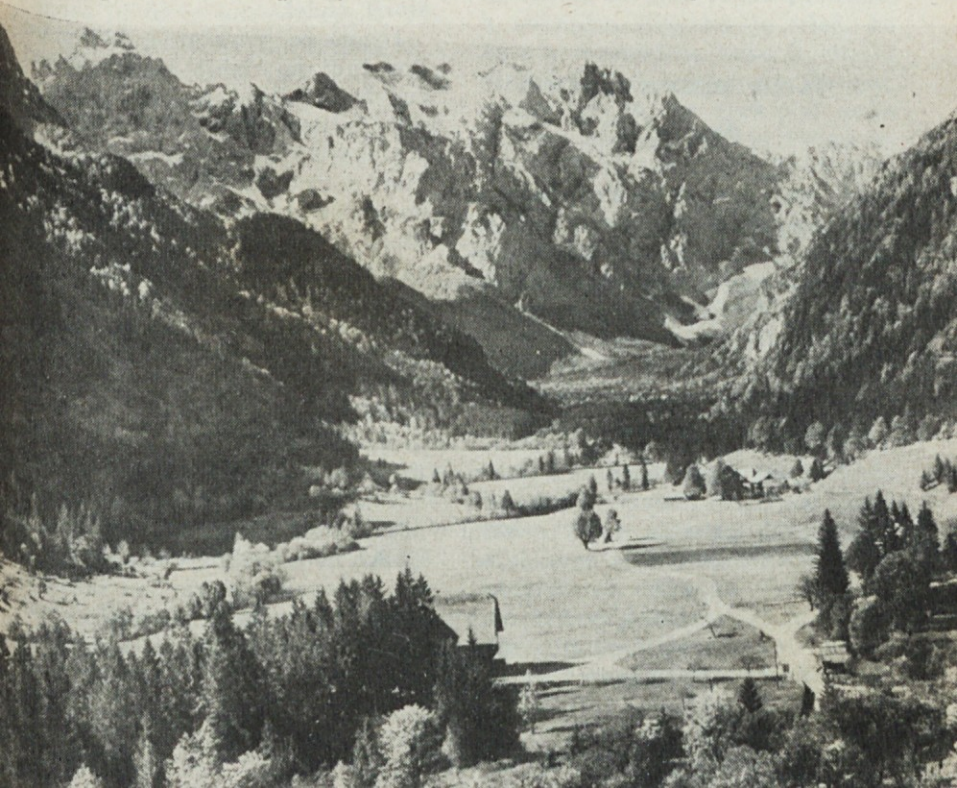
*

Odgovori na vprašanja kažejo, da so ameriški katoličani soraz-

merno slabo poučeni v svoji veri, v njenih naukih, stališčih in morali. Položaj se je v tem pogledu od leta 1963 bistveno poslabšal. Trdnost katoliške vere, resnična vdanost njenemu nauku se drobita, padata pod vplivom splošnega propadanja morale v Ameriki v zadnjih dveh desetletjih.

Zdi se, da duhovščina ne dosega vernikov, da bi jih poučila o katoliškem nauku in da bi jim povedala, da ni nobene izbire: Kdor hoče biti katoličan, mora sprejeti nauk Cerkve, kdor ga odklanja, se je sam ločil od nje.

L. garska dolina na Štajerskem sodi med najlepše kraje v Sloveniji.

kaj pravite?

Kdo more delati čudeže?

V stari zavezi beremo, kako so preroki delali čudeže, enako so jih v novi zavezi delali apostoli. Pa tudi v vsej cerkveni zgodovini je bilo dosti čudežev, ki so jih storili svetniški ljudje. Ali ni čudež nekaj, kar more storiti le Bog? Končno še vprašanje: ali morejo tudi slabi ljudje delati čudeže?

Najprej nam mora biti jasno, kaj je čudež. Čudež je vidno dejanje, ki presega moči celotne ustvarjene narave. Iz tega je takoj jasno, da more čudež storiti le Bog, ki je edini absolutni gospodar narave in naravnih zakonov. Za čudež se namreč zahteva

vsemogočnost, vsemogočen je pa samo Bog. Te vsemogočnosti Bog tudi ne more prenesti na kakšno drugo bitje v tem smislu, da bi tistemu bitju bila vsemogočnost neka naravna zmožnost, ki bi jo lahko uporabljal po svoji volji.

Kako je potem mogoče, da so ljudje delali in še delajo čudeže? Bog se ljudi lahko posluži le kot orodja. To se na primer zgodi tako, da Bog ob izgovoru določene besede „čudodelnika“ naredi čudež. Ali pa ob dotiku njihovega telesa, živega ali pa mrtvega (relikvije). A ni človekova beseda, ne človekovo telo tisto, ki je storilo čudež, temveč je Bog po njih storil čudež.

Drugo je vprašanje, ali more Bog tudi po slabih ljudeh delati čudeže. Najprej je treba ugotoviti, da Bog dela čudeže v dvojno človekovo korist. Najprej v potrdilo nauka, ki ga kdo oznanja, potem pa v dokaz svetosti kakšne osebe, ki jo hoče Bog dati ljudem za zgled krepostnega življenja. V prvi namen lahko Bog dela čudeže po komerkoli, ki oznanja pravo vero in se sklicuje na Kristusovo ime. Tako so apostoli svoje oznanjevanje spremljali z „znamenji“, to je čudeži, s katerimi so ljudi prepričevali o božjem izvoru nauka, ki so ga oznanjali. V tem pogledu Bog lahko tudi po slabih ljudeh dela čudeže, v kolikor namreč ti oznanjajo pravilen razodeti nauk. Tako bodo nekateri, ki so v Kristusovem imenu oznanjali razodeti nauk in v potrdilo tega

delali tudi čudeže, govorili pri poslednji sodbi: „Ali nismo prerokovali v Tvojem imenu?“ In vendar bodo prišteti med pogubljene.

V drug namen pa more Bog čudeže delati le po svetih ljudeh, bodisi v njih življenju ali pa po njih smrti. Tako je v Apostolskih delih zapisano: „Bog je delal čudeže po Pavlovih rokah; in celo potne prtiče so z njegovega telesa polagali na bolnike in so jih puščale bolezni ali pa so odhajali iz njih nečisti duhovi“ (19, 11—12). Če bi namreč Bog delal po grešnikih čudeže, bi s tem priporočil njihovo življenje kot zgled. Tega pa Bog ne more. Pač pa more in to se pogosto zgodi, storiti čudež po svetih ljudeh, a v korist grešnikov, tudi njihovega telesnega zdravlja.

Sv. obhajilo – duhovno zdravilo

Ali ni sv. obhajilo kot neko duhovno zdravilo? Zdravilo pa se daje bolnikom, kajti „ne potrebujejo zdravnika zdravi, ampak bolni“, torej bi človek mislil, da so sv. obhajila potrebni predvsem grešniki, pa je vendar rečeno, da nihče ne sme s smrtnim grehom na duši prejeti tega zakramenta?

Ni vsako zdravilo za vsakogar. So zdravila, ki se dajo tistim, ki so že ozdraveli, a so potrebni

krepčilnih zdravil, da ne padejo znova v bolezen. Tako sta v duhovnem pogledu krst in pokora zdravili, ki se z njimi smrtni grešnik ozdravi svojih grehov, medtem ko se sv. obhajilo sme dati le takšnim, ki so duhovno še slabotni, a niso več na duši mrtvi.

Strah ali ljubezen do sv. Rešnjega telesa

Evharistija zasluži naše najgloblje spoštovanje. Znak tega spoštovanja pa bi bil prav v tem, da bi človek le zelo redko pristopal k obhajilu. Človeku je vseč, ko bere v evangeliju, kako je rimski stotnik dejal Kristusu: „Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo streho“ ali pa kakor je Peter rekel svojemu Učeniku: „Pojdi proč od mene, Gospod, ker sem grešnik“. Tako se zdi, da ni primerno, da bi človek vsak dan pristopal k sv. obhajilu. Po drugi strani pa sv. Cerkev k temu vabi!

Spoštovanje do tega največjega zakramenta nas navdaja z veliko ljubeznijo, pa tudi z nekim svetim strahom. Iz ljubezni do Kristusa se porodi v nas želja, da bi ga čim večkrat prejeli v obhajilu, iz otroškega strahu bi se pa najraje vzdržali sv. obhajila. Zato oboje spada k spoštovanju, ki ga dolgujemo temu zakramentu: da ga namreč prejemamo zelo pogosto,

da pa se ga kakšen dan tudi vzdružimo, če vidimo, da bi nam to ljubezen in spoštovanje povečalo. Zahej je vesel sprejel Kristusa v svojo hišo, rimski stotnik se ga je pa branil sprejeti na svoj dom. Kdo je pokazal več ljubezni in spoštovanja do Jezusa?! Oba sta ga hotela počastiti, a eden na en način, drugi na drug način. Vendar Bog želi, da ljubezen preмага v nas strah. Ko je tako Peter rekel Jezusu „Pojdi od mene, ker sem grešen človek“, mu je Jezus odgovoril: „Ne boj se!“

Potresi, povodnji in božja dobrot

Neka mati je opozorila otroka, da se ne sme pritoževati nad vremenom, ker je odvisno od božje volje. Nato mu je razložila, kako je Bog dobrotljiv do nas. Pa ji je otrok stavil vprašanje: Če nas Bog tako ljubi, zakaj pripušča potrese in povodnji? Kako naj bi mu odgovorila in ali je bila prva razlaga pravilna?

Prva razlaga je bila pravilna in za otroka tudi zadostna. Odrasli pa potrebuje globlje razlage. Svet z njegovimi silami je Bog dal človeku v njegovo korist in dobro. Po izvirnem grehu narava že ne služi človeku, kot bi morala. Človek si mora s trudom to gospodstvo počasi pridobiti nazaj. Spoznava naravne zakone in si

jih skuša uslužiti. Če bo torej človek z znanostjo in tehniko dosegel, da bo vsaj v neki meri zagospodoval tudi vremenu, ne bo to nič proti božji volji, ampak ravno nasprotno, v smislu božjega naročila: „Podvržita si zemljo in zagospodujta nad njo!“ Iz tega je tudi razvidno, v kakšnem smislu je prav reči, da nam Bog pošilja povodnji in potrese. Naravni zakoni so tisti, po katerih se to vrši. Človek naj bi se trudil, da te naravne zakone spozna, jih usluži sebi in se zavaruje pred njihovimi nezaželenimi učinki.

Nekatoliški obred poroke

Kakšno veljavnost ima poroka po protestantskem obredu ali pa po judovskem obredu, če je eden od poročencev katoličan?

Takšna poroka je neveljavna. Katoličana veže, kot sem že povedal, predpis o cerkveni poroki tudi takrat, kadar se ne poroči s katoliško osebo. Tako določa sedanji cerkveni zakonik. Zato Vas moram popraviti glede tega, kar ste napisali v uvodu k tem vprašanjem, češ da je koncil spremenil stališče glede cerkvene in civilne poroke. Koncil glede tega ni uvedel nobene spremembe. Morda smemo pričakovati kakšno spremembo od novega cerkvenega zakonika, ki se pripravlja.

Hudičev advokat

Morris West — Jože Škerbec

Nikdar v vsem svojem življenju ni Meredith občutil tolikšne osramočenosti. Kakršni koli so pač bili pretekli grehi Nicholasa Blacka, kakršne koli že burke njegove frustrirane narave, bil je obrekovan in razodel je globok in plemenit impulz za dobro. Z do-

broto bi bil lahko zavaroval ta impulz, s krotkostjo bi ga bil lahko naravnal k boljšim ciljem. Toda njegova edina opomba, njegov edini duhovniški milodar je bila nerodna in groba nepremišljena izjava. Nič je ni moglo opravičiti. Izmisлити si kakšno opravičilo bi pomenilo licemerstvo. Ljubezen, ki je menil, da jo je pridobil prek Giacoma Neroneja, je bila pošastna samoprevara, ki ga je izdala, ko je je najbolj potreboval. On je bil še zmeraj tak, kot je bil spočetka: prazen človek, brez slehernega sočutja in človečnosti.

Misel ga je napadla med rahlim spanjem in, ko ga je prebudil popoldanski hlad, ga je še zmeraj preganjala. Samo ena stvar mu je preostajala: prositi oproščenja za grobost, skušati še enkrat, da bi vzpostavil človeški stik z Blackom, ki je moral silovito trpeti.

Vstal je, se umil in opravil ter se znova napotil po hodniku proti slikarjevemu stanovanju. To pot so bila vrata priprta, vendar ob trkanju ni bilo odziva. Odprl jih je in pogledal noter. Nikogar ni bilo. Postelja ni bila povaljana, toda slika Paola Sanduzzija na stojalu ob oknu je bila razparana na kosce.

Meredith je stopil v sobo, da bi si jo ogledal od blizu. Ko je šel mimo mize, je opazil, da je bil na prevleki iz zelenega sukna list papirja. Na začetku pisanja je videl svoje ime:

„Cenjeni Meredith:

Vse svoje življenje sem prenašal dovtipe Vsemogočnega. Vaše besede so dopolnile mero do vrha. Sedaj boste lahko o meni ponovili staro pridigo: Zmagal si, Galilejec. Najimenoitnejši pridigarji jo uporabljajo.

Nicholas Black.“

Minilo je nekaj sekund, ne da bi se ovedel. Srepa je zrl v papir, ki ga je držal v blede roki. Naenkrat, kot bi treščilo, se je zavedel vse groze, hitro zapustil sobo, šel po stopnicah navzdol in nato po prodnati poti, kričeč vratarju, naj mu odpre. Starec je odprl glavna vrata, si pomencal zaspalne oči in stekel ven na pot, da bi opazoval ponorelega monsignorja, ki se je vzpenjal po griču in se mu je talar opletal okrog gležnjev.

Bilo je že zelo pozno, ko so opazili njegovo odsotnost, in že prepozno, ko so ju našli: Nicholas Black se je rahlo gugal, obešen na veji oljčnega drevesa, in Blaise Meredith se je oprijemal njegovih korenin. Spočetka so mislili, da sta oba mrtva, toda Aldo Meyer je dojel slabotno utripanje srca pri Meredithu in poslal po očeta Anzelma, medtem ko je Pietro drvel kot nor z grofičinim avtomobilom proti palači valentskega škofa.

Zgodilo se je, česar se je toliko bal. Skušal si je razložiti samemu

sebi, ne da bi se opravičeval, ker je vedel, da je opravičenje nemogoče, ampak da bi razložil Bogu in mu povedal, da je on doživel neuspeh, vendar brez zlega namena.

Vendar Boga ni bilo, samo megla in tišina in iz tišine odmev njegovega lastnega glasu.

„...Spal sem. Nisem vedel, da je odšel. Tekel sem ga iskat in je že visel tam. Nisem ga mogel sneti, manjkalo mi je moči. Mislim sem, da bi mogel biti še živ in sem skušal moliti z njim. Molil sem kesanje in dejanje vere, upanja in ljubezni v upanju, da me bo slišal in se mi pridružil v molitvi. Pa ni slišal. Drugega se ničesar več ne spominjam...“

„Toda Bog je slišal in Bog se spominja.“

Glas, domač, toda oddaljen, mu je prišel iz megle.

„Doživel sem popoln neuspeh z njim. Hotel sem mu pomagati, pa sem doživel polom.“

„Nihče, razen Vsemogočnega, ne more soditi o polomu.“

„Človek se mora najprej presoditi.“

„In potem se izročiti usmiljenju.“

Megla se je razkadila in glas se je približal; nato je prepoznal nad seboj obraz Avrelija, valentskega škofa. Stegnil je k škofu svojo koščeno roko in škof jo je podprl med svojimi.

„Umiram, blagorodje.“

Škof Avrelij se mu je nasme-
hnil z nekdanjim bratskim in iro-
ničnim nasmehom.

„Kot mora to storiti mož, moj
sin. Z dostojanstvom in med pri-
jatelji.“

Pogledal je prek škofa in jih
zagledal ob postelji: Anne de
Sanctis, Alda Meyerja, Nino San-
duzzi, starega Anzelma z umaza-
no albo in zakramentalno štolo
okrog vratu. Slabotno je vprašal:

„Kje je deček?“

„Z Nino,“ je povedala Nina v
narečju. „Sta prijatelja“.

„Kako sem vesel,“ je dejal
Blaise Meredith.

„Ne smete veliko govoriti,“ ga
je opozoril Meyer.

„Je moja zadnja priložnost,
doktor.“ Obrnil je glavo na bla-
zini in se okrenil spet k škofu.
„Nicholas Black... ga boste cer-
kveno pokopali?“

„Kdo sem, da bi mu to lahko
odklonil,“ je dejal škof Avrelij.

„Napisal sem pismo vašemu
blagorodju.“

„Ga imam. Vse se bo izpolnilo.“

„Kako je s pomarančami?“

„Lepo zorijo.“

„Poslati morate... nekaj po-
maranč njegovi vzvišenosti...
Lahko mu bodo pomagale razu-
meti. Kot dar od mene.“

„Bom storil tako.“

„Rad bi se izpovedal. Hudo sem
izčrpan.“

Valentski škof Avrelij je vzel
cunjasto štolo z vratu očeta An-
zelma in si jo del na rame. Ko

so drugi odšli iz sobe, se je sklo-
nil, da bi poslušal poslednje na-
števande zadnjih grehov monsig-
nora Blaise Mereditha. Ko mu
je dal odvezo, je vse poklical in
so poklekli ter držali v rokah
prižgane sveče, medtem ko mu
je stari Anzelm dajal Popotnico,
ki je edina hrana za najdaljše
potovanje na svetu.

Ko jo je prejel, je ostal vznak
na postelji, z zatisnjenimi očmi
in s sklenjenimi rokami, medtem
ko se je soba polnila s šepetanjem
starih molitev za dušo, ki odhaja.
Dolgo časa potem, ko so skončali,
je odprl oči in dejal razločno:

„Bal sem se toliko časa in sedaj
je tako lahko.“

Rahel trzaj ga je spreletel in
glava je obležala ohlapno na bla-
zini.

„Umr! je,“ je dejal Aldo Meyer.

„Pri Bogu je,“ je dodal škof
Avrelij.

— — —

Kardinal Evgen Marotta je se-
del na svojem stolu z visokim
naslonilom nasproti pisalni mizi
Buhl, kjer mu je njegov tajnik
pravkar pustil dnevno pošto. Ob
njej je bil zabojček in v njem
šest lepo dozorelih pomaranč. V
rokah je imel pismo valentskega
škofa. Bral ga je počasi že v
tretje:

„...Žal mi je, da moram obve-
stiti vašo prevzvišenost, da je
včeraj umrl monsignor Blaise
Meredith in sicer pri polni za-
vesti in po prejemu zakramentov

za umirajoče naše svete Matere Cerkve.

Tako hudo mi je za njim, kot mi zlepa ni bilo za kom. Objokujem ga kot brata, ker je to res postal zame. Bil je zelo pogumen; imel je izredno razumsko poštenost in človečanskega duha in se svojega notranjega bogastva ni nikdar povsem zavedal. Vem, da bo njegov odhod velika izguba za vašo prevzvišenost in za Cerkve.

Pred smrtjo me je prosil naj ga oprostim pred vašo prevzvišenostjo, češ da ni uspešno izvršil poverjene naloge. Povedati vam moram, da ni neuspeh. Njegova preiskovanja so zelo osvetila življenje in značaj božjega služabnika Giacoma Neroneja in dokazala, da je ta res bil v moralnem pogledu, če ne v kanoničnem, mož velike svetosti. Še zmeraj dvomim, da bi se dosegla kakšna dobrina, če bi ta postopek uvedli pri rednem sodišču, nimam pa nobenega dvoma o vsej blagodejnosti, ki jo je že imel vpliv Giacoma Neroneja in monsignora Mereditha. Neki izgubljeni duhovnik se je vrnil k Bogu, neki deček je bil obvarovan velike moralne škode in neka grešna in nesrečna ženska je prejela zadoستي luči, da bo iskala zdravilo za svoje stanje.

Po človeško gledano so te reči malenkostne in nepomembne. V pravem smislu naše vere pa so zelo velike in jaz, ki sem po

pravilu dvomljivec, vidim v njih razločno božji prst.

Pomaranče, ki vam jih pošiljam, so poslednji dar monsignora Mereditha. So iz mojega nasada. So prvi sadovi neke sorte, ki smo jo uvozili iz Kalifornije. Prihodnje leto, če bo Bog pomagal, upamo imeti več dreves te sorte, da bi jih razdelili med krajevne sadilce v okviru zadruge. Monsignor Meredith se je zelo zanimal za to delo in, če bi živel, bi bil najbrž rad udeležen pri njem. Svojo prošnjo naj bi vam poslal to darilo, mi je izrekel na smrtni postelji. Dejal je dobesečno: 'Lahko mu bodo pomagale razumeti'. Vaša vzvišenost bo nedvomno razumela namig.

Truplo monsignora Mereditha počiva sedaj v cerkvi Žalostne Matere božje v Gemellu Minore in jutri bo pokopano v pravkar posvečeni zemlji zraven groba Giacoma Neroneja. Pogrebno mašo in pogrebni obred bom opravil jaz.

Maše se bodo obhajale, kot je običajno, in jaz se ga bom spominjal še posebej in sicer trajno pri svojih mašah, kot se ga bosta brez dvoma spominjali tudi vi.

Kolikor vem, vas je monsignor Meredith ob neki priložnosti prosil, da bi ga pokopali v cerkvi vaše prevzvišenosti v Rimu. Vzrok njegove čustvene spremembe je morda po svoje zanimiv. Rim je zelo oddaljen, je dejal, in

lukaj sem prvič našel samega sebe kot človek in kot duhovnik.

Misel, da so mnogi od nas živeli dalj in storili mnogo manj, je vabilo k ponižnosti.

+ Avrelij
valentski škof

— — —

Kardinal je pustil pismo na pisalni mizi in se naslonil na stol, da bi premišljeval. Po vsej podobi se je staral. Ali pa je morda živel predolgo časa v Rimu. Že ni znal brati pisma ne presoditi človeka.

Ta, ki je umrl, ni bil isti, ki ga je bil on poslal: brezdušni pikolovec z debelo plastjo prahu s knjižnic v srcu.

Škof, ki ga je naprosil, da bi mu poslal hudičevega advokata ni bil ta Avrelij, človek ostrega razuma in več kot samo nakazane ironije.

Ali pa sta morda bila ista človeka in se je le on spremenil, na svoj način žrtev potuhnjenih skušnjav, ki zalezujejo kneze: ošabnosti, oblastizelnosti, slepote, srčnega hladu. Kristus je postavil škofo in papeža ni pa kardinalov. Celo ime je vsebovalo nekaj več kot namig za prevaro: cardo, tečaj pri vratih — kot če

bi bili oni tečaji, na katerih so nataknjena nebeška vrata. Lahko da so tečaji, vendar ti so nekaj nepomembnega, razen če so trdno zasidrani v živem sestavu Cerkve, katere gradbeni kamni so siromaki, ponižanci, nevedneži, grešniki, tisti, ki ljubijo, in tisti, ki so pozabljeni od knezov, nikdar pa pozabljeni od Boga.

Misel je bila vznemirljiva in si je obljubil, da jo bo razčlenil popoldne pri spraševanju vesti. Marotta je bil metodičen človek in tisti čas je moral opraviti druge posle. Iz žepa je potegnil v usnje vezano beležnico in pod datum naslednjega dne napisal: „Memento pri maši... Meredith.“

Takoj je dal beležnico nazaj v žep, naglo pregledal korespondenco in pozvonil, da bi pripeljali njegov avtomobil pred vhodna vrata. Manjkalo je skoraj četrt ure do enajstih. Bil je drugi petek v mesecu, dan, ko je imel prefekt svete obredne kongregacije avdienco pri njegovi svetosti papežu, da bi razpravljala, med drugimi zadevami, o beatifikaciji in kanonizaciji božjih služabnikov.

(Konec)

Novi roman

S pričujočo številko končavamo roman „Hudičev advokat“. Po posvetovanju z nekaterimi bralci naše revije in poznavalci književnosti se je uredništvo odločilo za roman norveškega pisatelja Johana Bojerja „Izseljenci“. Novi roman bomo začeli objavljati v januarski številki DŽ. Prepričani smo, da bo ugajal našim bralcem.

Zlata maša g. Julija Slapšaka

V cerkvi šolskih sester v Repnjah pri Vodicaх je obhajal 4. julija svojo zlato mašo g. Julij Slapšak. Zlatomašnik je bil rojen 23. septembra 1901 v Lešah, v duhovnika je bil posvečen 29. junija 1925, deloval najprej 7 let v Sloveniji in odtelej 43 let med rojaki v ZDA, kjer je še danes kaplan na slovenski fari sv. Vida v Clevelandu. Škofa Rožmana je od njegovega prihoda po 2. svetovni vojni v ZDA pa vse do njegove smrti spremljal z razumevanjem, vdanostjo in pristrčno ljubeznijo. Z njim je obiskal tudi slovenske izseljence v Argentini in povsod osvojil ljudi s svojo dobroto in ljubeznivostjo.

Zlatomašnika so pri zlatomašniški slovesnosti spremljali njegovi so-

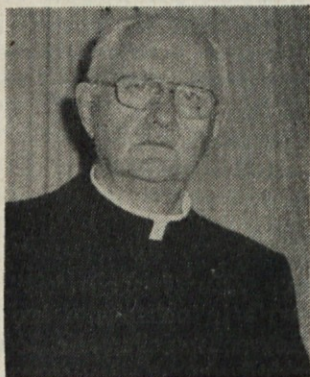
rodniki, zlatomašniki Franc Mavec, Viljem Cunder in Ivan Štrus, šest drugih duhovnikov, med njimi slavljenčev brat Darko, župnik na Primskovem pri Kranju, in veliko vernikov. Ob vstopu v cerkev sta mu sestri Mila in Dora izročili zlatomašniški križ. Pel je zbor šolskih sester in pridigal je ljubljanski pomožni škof dr. Stanko Lenič. Govornik je v pridigi povedal veliko lepih misli o duhovništvu, zato pridigo objavljamo za naše bralce.

Govor škofa dr. Stanka Leniča

Dragi gospod (sobrat) zlatomašnik, spoštovani njegovi bratje in sestre in vsi sorodniki, pa tudi Vi vsi, ki ste se danes tukaj zbrali!

Zakaj smo prišli to uro skupaj? Da bi se častili in drug drugemu peli slavospeve? Nikakor ne. Gospod zlatomašnik bo v zadnji prošnji današnje maše povedal vso vsebino, ko bo rekel takole: Nebeški Oče, ob 50-letnici svojega mašniškega posvečenja sem tebi v slavo in zahvalo z veseljem obhajal sveto skrivnost naše vere. Daj mi, da bo vse moje življenje daritev...

Prišli smo skupaj, da bomo z zlatomašnikom *pelj slavo in hvalo Bogu*, ker ga je poklical v svojo služ-

Zlatomašnik Julij Slapšak

bo, da je lahko po Kristusovem zgledu stregel in služil ne le Bogu, ampak tudi ljudstvu od škocjanskih hribov na Dolenjskem do ameriškega Clevelanda, kjer bivajo naši rojaki po veri in krvi.

Slapšakova družina

Naša zahvala naj bi danes bila skupna, *družinska*. Želel bi, da bi med nami vladalo danes pravo pri-srčno družinsko ozračje. Če bi hotel iskati kakšno najbolj značilno potezo v našem jubilanu, bi to pač bila njegova povezanost z domačo veliko Slapšakovo družino. Zato bo tudi naša zahvala Bogu najprej izrečena za danes skoraj nerazumljivo posebnost družine učitelja in mladinskega pisatelja Mišjakovega Julčka. Kot mlad, idealen in globokoveren učitelj si je poiskal preprosto kmečko nevesto s poštenim srcem in delovnimi rokami in sad njune ljubezni je bilo 12 otrok. Dva sta umrla mlada, trije so odšli, preden so dozoreli, sedem jih je še danes živih tu med nami. Kako je bilo mogoče, da je oče z eno samo skromno učiteljsko plačo preživel tako veliko družino in vsem pomagal do akademske izobrazbe, nam je pač danes skrivnost. Mi, ki verujemo v Boga, vemo, da je bila v družini doma globoka vernost, skromnost, medsebojna ljubezen, ki je z vsakim novim otrokom naraščala. Zato se tudi nič ne čudimo, če je iz tega ozračja takšne verne družine pognalo tudi troje cvetov, ki so se odločili za duhovno službo v Bogu posvečenih poklicih. Zato naj bo da-

našnja maša *velika zahvala tej družini*, takšnemu očetu in takšni materi, takšnim bratom in sestram, naj bo ta maša zares hvalospjev prave družinske ljubezni in sreče. V družini ni manjkalo križev, bile so pre-rane smrti nedokončanih življenj, vse te žrtve so se zlivale v eno samo reko, ki ji pravimo ljubezen in ta bo edina ostala trajna vso večnost. „Zdaj pa ostane vera, upanje in ljubezen, največja med temi pa je ljubezen.“ Naj današnja maša poveže spet to družino Mišjakovega Julčka tu pod svetim Tilnom, ki ga je opisoval izza časa turških bojev. Mi verujemo v občestvo svetih, v povezavo z našimi rajnimi, zato smo lahko prepričani, da so med nami danes oče in mati, Stanka in Marija, France in obe mali Julki in vsi z nami pojejo slavo in zahvalo za Juleta, ki ga je pred 50 leti Bog vzel v svojo službo, da bi bil služabnik Kristusov in njegov delivec skrivnosti božjih...

Vsi smo ena družina

Pa, dragi bratje in sestre, rad bi, da bi mi vsi danes čutili, da smo *vsii kakor ena družina*, zbrana ob tem oltarju. Nismo prišli častit zlatomašnika, pač pa se Bogu zahvaljevat, kar vemo, da ga je *izmed nas vzel in za nas vzel*. Če danes govorimo o duhovništvu, naletimo na dvojje nasprotujočih si mnenj: eni gledajo v duhovniku neko magično delovanje, gledajo nanj kot na nekaj, kar je povsem ločeno od nas, navadnih ljudi, stoji na nekem višjem podstavku nad nami. Drugi pa da-

nes spet znova poudarjajo tisto staro misel o skupnem duhovništvu, ki nam ga je posebno lepo predstavil sveti Peter: Mi vsi smo sveto ljudstvo, kraljevo duhovništvo. Vemo, da imamo samo enega velikega Duhovnika, ki je svet in nedolžen in brez greha, ki je sam sobe enkrat za vselej daroval za nas. Mi vsi kristjani, ki smo bili krščeni in birmani, smo dobili delež Kristusa, njegovi udje, zato vsi nosimo na sebi tudi delež Kristusovega duhovništva. Zato se danes tudi mi vsi z zlatomašnikom čutimo povezani, vsi smo si z njim v sorodu, čeprav ne po krvi, pa po milosti in božjem življenju. Preden je bil duhovnik, je bil z nami vred kristjan. Kako klasično lepo je to povedal sveti Avguštin: „Strah mi vzbuja tisto, kar sem za vas, tolaži me tisto, kar sem z vami. Za vas sem škof, z vami sem kristjan, prvo je služba, drugo je milost, prvo je nevarnost (da je ne bi morda prav opravljal), drugo je zveličanje.“ (Sermo 340).

In zato moramo tudi mi tako gledati na duhovnika. Izmed nas je vzet, s človeškimi slabostmi in napakami je obdan, naše pomoči potreben kakor vsak človek. Nihče ne more sam sebi biti zadosten. Drug drugega potrebujemo.

Duhovniški poklic — milost

Glejte, če je že krščanstvo milost, ki je nihče ne more izsiliti, ampak jo sprejeti, kako je v milosti zakoreninjena šele milost duhovništva. Sveto pismo nove zaveze, ki

nam tako jasno pove, da je Jezus naš edini veliki Duhovnik, nam tudi jasno začrta, kako ostro je Jezus potegnil ločnico in si nekatere apostole posebej izšolal, posebej odbral, posebej poklical, naj hodijo za njim. Kristus nam je prinesel razodetje, v dogajanje tega razodetja je vključil apostole, ki so nam to njegovo razodetje zaključili. Apostoli so bili njegove priče, po njih govori Kristus avtoritativno, po njih se nam On približa. Apostoli so postali *posebni duhovniki, službeni duhovniki*, dobili so *posebna pooblaščenja od Kristusa*, da so postali verodostojni, prepričevalni predstavniki Velikega duhovnika Kristusa.

V službi božjega ljudstva

Biti duhovnik se pravi na eri strani: biti v najtesnejši zvezi povezan s Kristusom, njegov poslanec, njegov pooblaščenec, na drugi strani pa mora biti ves v službi božjega ljudstva po zgledu Učenika, ki je rekel: „Saj veste, da vladarji tega sveta gospodujejo nad svojimi podložniki, vi pa ne tako. Kdor je največji med vami, bodi vsem služabnik. Kakor Sin človekov ni prišel, da bi mu ljudje stregli, ampak da bi on stregel.“ Poklic duhovnika je po svojem bistvu diakonija, *služenje, služenje Kristusu in njegovi Cerkvi in istočasno služenje ljudem* v tem, kar „je Gospodovega.“

Tridentinski cerkveni zbor je zahteval, da je mašniško posvečenje rešnični zakrament, skrivnostno vidno znamenje nevidnih milosti, in to ute-

meljuje predvsem s sveto evharistijo: „Ker je v NZ Cerkev prejela od Kristusa evharistijo kot vidno daritev, zato moramo verovati, da obstaja tudi zunanje, vidno duhovništvo, ki ga je postavil Kristus. Apostolom in njihovim naslednikom v službi je bila dana oblast spreminjati kruh in vino v Gospodovo telo in kri, ga darovati in drugim deliti, kakor tudi oblast odpuščati grehe.“

Oznanjevanje in daritev

Drugi vatikanski koncil pa je naglasil spet drug vidik: Duhovniki so v moči zakramenta svetega mašniškega posvečenja v podobnosti s Kristusom, najvišjim in večnim duhovnikom, posvečeni za *oznanjevanje evangelija*, za pastirje vernikov in za obhajanje bogoslužja kot pravi duhovniki nove zaveze... Na svoji stopnji službe so deležni naloge edinega srednika Kristusa in oznanjajo božjo besedo vsem. Svojo sveto službo pa opravljajo predvsem v evharističnem bogoslužju... nastopajo v Kristusovi osebi... pridružujejo molitve vernikov njihovi Glavi... Sredi svoje črede molijo Bogu v Duhu in resnici... končno se trudijo z besedo in poučevanjem...

Tvegati je treba

Ko je pred nekaj leti eden najslavnejših bogoslovnih učenjakov našega časa, Karel Rahner, obhajal svoj mašniški jubilej, so ga obstopili njegovi slušatelji, bogoslovci, in

prosili, naj jim kaj pove o svojem poklicu duhovnika. Rekel je: „To je preprost zaključek mojega življenja: Tvegati je treba. Mi smo tvegali in ni nam žal. Zakaj si ne bi upali tudi Vi? Ko smo začeli, niso bili časi nič bolj jasni in prijaznejši kot danes. Bog pa nam je dal zares blazeno milost duhovništva. Zato lahko tvegate tudi v tem času in tudi Vi. Bili smo slabotni in grešni in smo takšni tudi ostali, s sabo smo prinesli v svojo duhovniško službo svojo preteklost, svoje talente in pomanjkanje talentov, svoja nagnjenja, svoje šibke točke v značaju in vedno znova smo doživljali, da je božja milost močnejša kakor naša slabotnost. Vedno znova smo ugotavljali, da je služba in breme večje kot to, kar imamo sami od sebe. In vendar je bil Bog dober in zvest.

Poklicani ste k največji stvari, kar jih je na zemlji: Izpričevati božjo resnico v temini tega sveta, oznanjati božje kraljestvo v zmedah tega sveta, deliti božjo milost malo svetemu ljudstvu, predstavljati sveto Cerkev sredi tega sveta, da bo ta Cerkev res znamenje, iz katerega bo mogoče sklepati, da je božja milost že prišla in da je zaveza med Bogom in ljudmi že sklenjena in da ta temelji na božji zvestobi, ne na naši zvestobi. Šli boste med ljudi in jim boste dopovedovali, da niso samo ljudje tega sveta, pač ljudje, ustvarjeni za večnost. Stali boste ob ljudeh na začetku njihovega življenja in ob koncu, ko se bodo vsi počasi umikali od njih. Vi boste blagoslovljali, odpuščali. Imeti morate pogum,

da znova in znova poveste božjo besedo, pa naj bo prilično ali neprilično. V ta poklic moramo verovati, vsak dan znova ga moramo uresničevati. Nikomur se ni tako globoko usedel v njegovo srce, da bi to srce ne bilo še vedno v nevarnosti, da začne zemeljsko bolj ljubiti kakor nebeško.

Tvegajte, to je osrečujoč poklic... Nam ni žal, zaupno spet vzamemo po 25 letih svoje duhovništvo nase in kličemo svojim bratom: Le tvegajte, saj je Bog tisti, ki v nas tvega, in če On to dela, bo tudi pripeljal do konca, ne samo začel..."

Zahvala za vse

Dragi Julij, zdaj stopi k božjemu oltarju in začni svojo zahvalo daritev, ki naj bo zahvala za Tvoje dobre starše, zahvala za Tvoje drage brate in sestre, njihovo bratovsko in sestrinsko ljubezen, *zahvala za vse*, ki so ti pomagali do duhovni-

štva, predvsem pa naj bo to *zahvala za sveto službo*, ki Ti jo je zaupal Gospod, tisti Gospod, v katerega veruješ, vanj upaš in ga ljubiš in ki Ti je pripravljen dati ob koncu življenja krono življenja, katero je obljubil nam vsem, ki se v ljubezni pripravljamo na njegov prihod. K svoji zahvali pa pridruži tudi našo skupno prošnjo, da bi med našim rododom bilo še mnogo tako globoko vernih družin, potem bodo iz njih tudi fantje, ki bodo tvegali odločilen korak, kakor si ga tvegati Ti. Amen.

Med slavnostnim kosilom je škof Lenič obudil nekaj spominov na srečanja z zlatomašnikom in se mu zahvalil za duhovniško delo 50 let v ljubljanski škofiji in med izseljenci v Ameriki. Fara sv. vida v Clevelandu bo proslavila zlatomašniški jubilej g. Slapšaka 14. septembra.

Zlatomašniku izraža čestitke tudi naša revija in mu želi še veliko zdravih, delovnih in zadovoljnih let.

Meddobje

Izšla je 3. številka XIV. letnika revije Meddobje, ki jo izdaja Slovenska kulturna akcija in urejuje Franc Papež.

Vsebinska tega zvezka je naslednja: Fr. Papež: Ellos. Proza in poezija; Vinko Beličič: Drobna proza; Branko Rebozov: Žalovanje; Karel Rakovec: Soneta o vonju; Lev Detela: Visoka politika; isti: Kralj iz senc; Vladimir Kos: Tri kantate za veliki teden.

Dramatika: T. S. Eliot: Koktajl (2. dej.), slovenil Fr. Papež.

Eseji: Alfonz Čuk: O človeški napadalnosti.

Prevodi: Luís de Camoens — Tine Debeljak: Luzitanci (Uvod).

Obletnice: Fr. Papež: Še en prispevek na Tomaža Akvinskega in to-mizem.

Umetniške priloge: Iz razstave ob 20-letnici SKA — slikarja Milan Volovšek in Metka Žirovnik.

Zvezek je 91. publikacija SKA.

novice iz Slovenije

Letošnji novomašniki v Sloveniji

Na praznik sv. Petra in Pavla, 29. junija, so bila v Sloveniji mašniška posvečenja. Vseh slovenskih novomašnikov je bilo letos 58 in sicer v ljubljanski nadškofiji 17, v mariborski škofiji 13, v Kopru 9, v Celovcu 2; novomašnikov-redovnikov pa je 17.

Iz ljubljanske nadškofije so: Alojzij Golob (26 let), župnija Šmartno pri Litiji; Alojzij Grebenc (25 let), župnija Sv. Križ — Gabrovka; Franc Hočevnar (36 let), župnija Cerklje na Gorenjskem; Janez Jesenovec (25 let), župnija škofja Loka; Franc Juvan (23 let), župnija Domžale; Franc Levičar (24 let), župnija Krško; Jože Milčinič (25 let), Metlika; Alojzij Oberstar (24 let), župnija Dolenja vas pri Ribnici; Franc Pfajfar (25 let), župnija Selca nad škofjo Loko; Anton Potokar (29 let), župnija Šmarje—Sap; Ivan Povšnar (25 let), župnija Zagorje ob Savi; Viktor Primožič (25 let), župnija Kranj — Šmartin; Andrej Sever (25 let), župnija škofja Loka; Miro Šlibar (25 let), župnija Moravče;

Janez Zupanc (25 let), župnija Zalog.

Iz mariborske škofije so: Marjan Banič (25 let) — Zg. Leskovec; Franc Bizjak (31 let) — Hrastnik; Anton Fras (24 let) — Sv. Jurij ob ščavnici; Maksimiljan Gosak (25 let) — Vuhred; Viljem Hribernik (27 let) — Šmarje pri Jelšah; Ivan Kralj (26 let) — Maribor; Franc Krampač (28 let) — Lendava; Avguštin Lah (26 let) — Sv. Lenart pri Vel. Nedelji; Roman Majer (24 let) — Sv. Lovrenc; Andrej Mazej (25 let) — Šoštanj; Franc Mlakar (27 let) — Sv. Venčesl pri Slov. Bistrici; Avguštin Raščan (24 let) — Turnišče; Martin Tonkovič (26 let) — Prihova.

Iz koprške škofije so: Ivan Blažič (25 let) — Kanal ob Soči; Jože Ipavec (25 let) — Postojna; Danilo Kobal (25 let) — Col; Janez Kržišnik (25 let) — Zavratac; Branko Melink (25 let) — Marijino Celje; Franc Mislej (25 let) — Ajdovščina; Lojze Šinkovec (25 let) — Vojsko; Cvetko Valič (26 let) — Velike žabljice.

Iz Celovca sta: Jurij Buch (25 let) — Št. Rupert; Janez Tratar (25 let) — Šmihel.

Novomašniki - redovniki so: Drago Avsenak (26 let, križnik) — Senovo, Jože Benko (29 let, minorit) — Sv. Rupert v Slov. Goricah, Franc Čuček (26 let, minorit) — Sv. Bolfenk v Slov. Goricah, Franc Drobnič (41 let, salezijanec) — Kostanjevica na Kriki, Vinko Jakop (34 let, frančiškan) — Vitanje, Anton Košar (25 let, križnik) — Ljutomer, Fran-

Sanjuško romanje v cerkev Marije Pomagaj

Predzadnjo nedeljo v juniju so rojaki iz San Justa romali v spomin-sko cerkev Marije Pomagaj v Slo-venski hiši. Prišlo jih je okrog 200. Ob 11. uri so imeli romarsko mašo, pri kateri je pel mladinski zbor, ki ga vodi pevovodja Andrej Selan. Ob začetku maše je nagovoril romarje sanjuški dušni pastir dr. Alojzij Starc, ki je somaševal z msgr. Anto-nom Oreharjem. Po maši je okrog 100 rojakov ostalo na skupnem ko-silu v Slovenski hiši.

10-letnica smrti msgr. Hladnika

20. junija je preteklo 10 let od smrti msgr. Janeza Hladnika, ki je bil dolgo let izseljenski duhovnik med rojaki v Argentini, urednik na-še revije DŽ in v zadnjih letih žup-

ček Kramberger (28, jezuit) — Sv. Trije Kralji v Slov. Goricah, Janez Kurbus (28 let, minorit) — Sv. Le-nart v Slov. goricah, Jože Lampret (26 let, minorit) — Stoperce, Janez Mihelčič (33 let, jezuit) — Radov-ljica, Franc Rataj (26 let, lazarist) — šentjur pri Celju, Rafko Roberts (40 let, zakramentalist) — Nevlje, Stane Sikešek (38 let, klaretinec) — Podsreda, Janez Sraka (29 let, jezuit) — Beltinci, Anton Stropnik (25 let, minorit) — Šoštanj, Jože Vuk (26 let, lazarist) — Velika Po-lana, Anton Žužek (28 let, klareti-nec) — Knežak.

nik na argentinski fari sv. Jožefa v Lanusu. Ob 10-letnici njegove smr-ti so se ga spomnili argentinski farani in slovenski sorojaki.

Ob 9. uri je bila v farni cerkvi sv. Jožefa, ki jo je on ustanovil in vodil do smrti in jo sedaj upravlja župnik Tone Škulj, maša za argen-tinske vernike. Po maši so se zbrali pred cerkvijo učenci farne šole, člani farnih društev in silno številna mno-žica župljanov in poslušali govor-nike, ki so opisovali zaslužno delo velikega pokojnika. Istočasno sta bili maši zanj tudi v cerkvah fatimske Marije in sv. Križa v Fioritu, ki sta postali novi župnijski cerkvi na po-dročju nekdanje Hladnikove fare.

Slovenci iz Slovenske vasi in dru-gih krajev Velikega Buenos Airesa pa so se zbrali v isti cerkvi, kjer je msgr. tudi pokopan, ob petih popol-dne. Z msgr. A. Oreharjem, ki je očrtal pokojnikovo življenje in delo-vanje, so somaševali dr. Filip Žakelj, Janez Petek in Mirko Grbec, med mašo pa je pel cerkveni zbor iz Slovenske vasi pod vodstvom orga-nista Meleta. Po končani maši in molitvah ob grobnici je msgr. Orehar blagoslovil spominsko ploščo, ki jo je odkril predsednik Hladnikovega doma Slavko Reven, v imenu Zedin-njene Slovenije je govoril France Pernišek, za sklep so pa vsi udele-ženci zapeli Marijino pesem.

Študijski dan srednješolcev

Srednješolski tečaj rav. Marka Bajuka je v svojih prostorih v Slo-venski hiši organiziral za soboto 12.

med nami v Argentini

jul. svoj študijski dan. Staršem dijakov je govoril o vplivu družine na mladino dr. Milan Komar. Študente je nagovoril ravnatelj tečaja Pavle Rant in nato je razrednik 5. letnika dr. Marko Kremžar prebral manifest letošnjih petošolcev, ki se glasi:

Manifest

dijakov — petošolcev srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka — Buenos Aires ob 30-letnici slovenske politične emigracije

Mi, dijaki in dijakinje petega razreda srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka v Buenos Airesu, se v letošnjem šolskem letu spominjamo z našimi starši skupaj junakov in mučencev, ki so dali svoja življenja bodisi med vojno bodisi po končani svetovni vojni, in zvesti vzgoji, ki smo jo sprejeli tako v naših družinah kakor v naših svobodnih in demokratično organiziranih delovnih skupnostih, izjavljamo, da odločno odklanjamo mednarodni komunizem, ki je našemu narodu ubil in še ubija toliko življenj, ki jih sloven-

ski narod na svoji rodni očetnjavi tako krvavo potrebuje in jih bo potreboval še bolj v neposredni bodočnosti.

Izjavljamo slovesno, da ni v nas nobenega sovraštva proti nobeni osebi, nobene maščevalnosti za vse gorje, ki so ga prestali naši starši in naši predniki; izjavljamo pa tudi slovesno, da hočemo svobodo narodu, iz katerega smo izšli in za katerega se moramo boriti, kajti v nas teče slovenska kri. Ta nam tudi narekuje, da sedanje oblastnike vprašamo, kdaj bodo dovolili odkop vseh, ki so jih skrivaj pobili, in njih krščanski pokop v blagoslovljeni zemlji, kakor je od nekdaj bila navada v slovenskem narodu.

Obžalujemo pa tudi, da v 70-letu, odkar je bila postavljena prva slovenska gimnazija — kakor to vemo iz šole — njeno veličastno poslopje še ni bilo vrnjeno pravemu lastniku. Nasprotno, služi namenom, ki niso v korist slovenskega naroda.

Obračamo se končno na vse sošolce naših let po vsem svetu, da skupno

začnemo povezavo svobodnih slovenskih študentov Slovenije v svetu z enim samim ciljem: vse naše delo za svobodo vseh rojakov in rodne grude naših očetov.

Buenos Aires, 12. julija 1975

Uradni del programa je bil izpolnjen z naslednjimi referati: 1. *prof. Božidar Bajuk* — Iz nič smo začeli (prikaz začetkov slov. gimnazije v taborišču Vetrinj in Lienz ter špital). Tekst je prebral *Marijan Schiffner*, ki je tudi zborovanje vodil.

2.) *Dušan Šušteršič* — Nujnost načelne jasnosti.

3.) *prof. Roman Pavlovčič* — Smisel zgodovinskega atlasa Slovenije.

Po odmoru so se dijaki zbrali v svojih razredih. V 1. razredu je imela razgovor s študenti gospa *Marijana Marnova*, v drugem predstavnika mladinskih organizacij *Marija Snežna Batagelj* in *Tomaž Rant*, v tretjem predstavniki akademskega društva *Mirjam Jereb*, *Ana Marija Klanjšček*, *Anica Rode*, *Neda Vesel* in *Pavel Fajdiga ml.*, v četrtem in petem letniku pa je za dekleta govorila gospa *Joža Andrejakova* o temi Slovenske družine bodo nekoč zrastle iz vas, za fante pa *Božo Stariha* o temi Nekoč boste javni delavci.

Igra „Izgubljeni raj“ v Slomškovem domu

V Slomškovem domu v Ramos Mejiji je skupina deklet, članic krajevnega krožka Slov. dekliške organizacije, pod vodstvom režiserke ge.

Eme Kessler Blejčeve uprizorila pravljичno igro Leopolda Turšiča „Izgubljeni raj“. Predstave so bile 5., 12. in 13. julija in so vsakokrat privabile veliko obiskovalcev, ki so mlade igralke, scenografa Franca Vresnika in režiserko go. Emo Kessler za dobro naštudirano in prepričevalno podano igro nagradili z navdušenim ploskanjem. Čisti dobiček predstav je bil za dobrodelne namene Zveze slov. mater in žena.

Koncert „Slovenskih mladenk“

„Pod palmo zdaj pesem nam naša doni, tja k lipi nazaj nam srce hrepeni,“ je bilo geslo koncerta, ki so ga priredile „Slovenske mladenke“, ki jih vodi pevovodkinja ga. Anka Savelli-Gaserjeva, v soboto 12. jul. ob pol devetih zvečer v veliki dvorani Slovenske hiše. Prvi del koncertnega programa je bil stilno in jezikovno mešan in razgiban (A. von Bekerath, G. Grassi, J. Brahms, A. Scarlatti, E. Dublanc, G. Guastavino, St. Premler, R. Simoniti, Volarič-Sijanec, Gallus), drugi del pa je obsegal le slovensko pesem in bil bolj enotno ubran (C. Pregelj, E. Adamič, S. Orel, R. Simoniti, D. Bučar, M. Tome, Fr. Marolt, G. Gonza, P. Lipar). Dekliški zbor, ki se je že koj od začetka resno pripravljajal na nastope, očituje z vsakim koncertom nenehno umetniško rast. Udeležba je bila nad pričakovanje številna in poslušalci so mladenkam in nadarjenim pevovodkinji izrekli priznanje in hvaležnost za lepi glasbeni večer. Odrsko dekoracijo je izdelal Boštjan Petriček.

Zadnjo nedeljo v juliju je Slovenska vas praznovala 10-letnico Hladnikovega doma. Maše so bile v cerkvi Marije Kraljice v dopoldanskih urah. Kulturni program se je začel v dvorani Hladnikovega doma ob 4 popoldne. Po pozdravnih besedah predsednika doma Slavka Revna je povezoval spored Franci Starovnik. Spored je obsegal petje otroškega zbora (ga. Zdenka Janova) in dekliškega seksteta, narodne plese folklorne skupine in igranje harmonikarjev. Slavnostni govornik Jože Košiček je govoril o pomenu krajevnih domov za slovenske oaze v tujih deželah. Po prosvetnem delu programa se je razvijal družabni del v prijetni domačnosti.

Spominska proslava v Mendози

Rojaki v Mendози so proslavili slovenske žrtve vojne in revolucije v nedeljo 13. julija. Ob 6 popoldne je bila zanje maša; s krajevnim dušnim pastirjem Jožetom Hornom je somaševal dr. Branko Rozman, ki je imel mašni govor. Pel je pevski zbor pod vodstvom prof. B. Bajuka. Po maši je bila proslava v dvorani doma. Po uvodnih besedah predsednika društva Staneta Grebenca je dr. Rozman govoril o dogodkih pred 30. leti, nato pa se je odvijala na odru njegova drama „Človek, ki je ubil Boga“, ki so jo v režiji Rudija Hirscheggerja igrali Frido Beznik, Nikolaj Jeločnik, Janez Štirn in Anica Grintal. Sceno je izdelal arh. Marko Bajuk.

V nedeljo 17. avgusta je bilo romanje rojakov iz Velikega Buenos Airesa v Marijino božjepotno svetišče Lourdes v Santos Lugares. Romanje je bilo v popoldanskih urah. Na dvorišču pred lurško votlino se je začela ob pol štirih romarska pobožnost z Marijino pesmijo, po 1. desетки rožnega venca so bile pete ljudske litanije Matere božje, med molitvijo ostalih desetak rožnega venca in petjem Marijinih pesmi pa se je vila romarska procesija v gornjo cerkev. Kip lurške Marije so nosili fantje v narodnih nošah. Dr. Alojzij Starc je v mašnem govoru spodbujal rojake k posvetitvi družin presvetemu Jezusovemu srcu in brezmadežnemu Marijinemu srcu. Med mašo je bilo ljudsko petje, ki ga je vodila skupina mož in fantov in ga je spremljal na harmoniji organist štefan Drenšek. Po razdeljenih podobicah sodeč je bilo okrog 2 tisoč rojakov na romanju. K lepi udeležbi in lepemu razpoloženju je pripomoglo tudi sončno in brezvetrno vreme.

Občni zbor DS v Mendози

Na občnem zboru Društva Slovencev so bili izvoljeni v novi odbor: predsednik Stane Grebenc, podpredsednik Maks Ovčjak, tajnik Ernest Hirschegger, blagajnik Dane Žumer, gospodar Peter Bajda ml.; odborniki: Marjan Štern, Stanko Grošelj, Jože Raholin; nadzorni odbor: inž. J. Germ, D. Heinrichar in P. Bajda st.; razsodišče: Luka Grintal, P. Bajda in prof. Božo Bajuk.

Posvečenje katoliškega škofa v Iranu

Iran, (Perzija) je pretežno muslimanska država. Ob dotoku katoličanov iz drugih držav pa se je pokazala potreba, da dobijo ti lastnega škofa. Tako je bil v iranskem glavnem mestu Teheranu nedavno posvečen za škofa dosedanji apostolski administrator msgr. William Barda. Obenem je bil ustoličen za nadškofa v Ispahanu, kjer že 250 let ni staloval noben katoliški škof.

Katoliška Cerkev na Švedskem

Katoliška cerkev na švedskem je prvič v zgodovini prejela državno podporo. To podporo je prejela katoliška cerkev istočasno, ko je država razdelila 12 milijonov švedskih kron med 17 različnih verskih skupin na Švedskem. S to podporo, ki pa še daleč ne zadošča niti za visoke potne stroške duhovnikov, redovnikov in redovnic po raznih krajih švedske, kjer so razpršeni katoliča-

ni, je država priznala katoliško cerkev kot samostojno versko združenje, česar se doslej še ni zgodilo.

Katoličani v Združenih državah Amerike

* Katoličani prebivajo v vseh zveznih državah Amerike. Ni pa povsod odstotek katoličanov enak. Tako jih je npr. v Rhode Islandu katoličanov 63,4% od vseh prebivalcev, v Massachusettsu 51,7%, v Connecticutu 43,9%, dočim jih pa je v nekaterih zveznih državah prav malo: npr. v Severni Karolini 1,4%, v Južni Karolini 1,8%, v Georgiji 2,3% itd.

Leto žene

Združeni narodi so letošnje leto proglasili za leto žene. Zdi se, da so dali pobudo za to komunisti, ker so skoraj v vseh državah komunistične ženske organizacije organizirale zborovanja, na katerih so bili govori, ki niso imeli z letom žene nobene zveze. Na vseh teh zborovanjih —

zlasti pa še na onem glavnem in mednarodnem v Mehiki — so komunistične žene strastno napadale Združene države Amerike, posebej pa še Čile, Brazil in druge države, kjer komunisti nimajo vlade v svojih rokah. Zelo so se na teh zborovanjih komunistične žene zavzemale tudi za razporoko in splav.

Na Portugalskem so zasedli katoliško šolo

V kraju Proenca a Nova na severu Portugalske so vojaki vdrli v katoliško šolo, izgnali iz nje ravnatelja in učitelja ter postavili drugega ravnatelja — vse to v imenu vojske, ki ima na Portugalskem vso oblast. Krajevni škof msgr. Lopez Moura je protestiral pri osrednji vladi, toda brez uspeha.

Napadi na katoliške inštitucije so na Portugalskem vedno bolj pogosti.

Ekumenska pesmarica

Na Japonskem so izdali skupno pesmarico za vse kristjane. Izdala jo je neka ekumenska skupina, sestavljena iz katoličanov, protestantov, anglikancev in še drugih krščanskih verstev.

Papež se bo udeležil evharističnega kongresa

Prihodnje leto bo v avgustu evharistični kongres v Philadelphiji v Združenih državah Amerike. Govori

se, da se bo tega kongresa udeležil tudi papež Pavel VI, ki se je doslej udeležil še vseh evharističnih kongresov, razen onega v Avstraliji, ker je bil tam že dve leti prej. Zadržati bi ga mogla samo bolezen.

Jezuiti so prepustili univerzo laikom

Znano univerzo v Buenos Airesu (Universidad del Salvador), ki je bila v rokah jezuitskega reda, so jezuiti izročili v roke laikom, da se v smislu navodil papeža Pavla VI. in svojega generala p. Arrupeja posvete drugemu verskemu področju.

Redovnice ne morejo biti bolničarke

Ministrstvo za kulturo na Čehoslovaškem je izdalo odlok, da redovnice ne morejo več obiskovati šol za bolničarke, češ da se bolničarke — redovnice „bavijo s politiko“. Cerkev ima po mnenju oblasti politične namene in je v službi zapadnih sil, ki hočejo uničiti socialistične države. Ljudje so začudeni nad tem odlokom, ker je namreč splošno znano, da se bolničarke-redovnice z vsem srcem posvečajo tistim težkim bolničarskim delom, ki ga laične sestre nočejo opravljati.

Sv. pismo prevedeno v 1549 jezikov

Po podatkih Svetovne biblične zveze, ki ima svoj sedež v Stuttgartu, obstaja 1549 celotnih ali delnih prevodov sv. pisma.

Polom brezbožniške prepagande na Češkoslovaškem

„Tvorba“, ki je glasilo centralnega komiteja komunistične stranke na Češkoslovaškem, piše, da je imel boj za brezboštvo v minulemu letu kaj malo uspeha. Predavanj so se udeleževali samo ateisti in še ti v zelo majhnem številu. V nekem kraju na Moravskem so se predavanja udeležile samo tri osebe: sekretar krajevnega komunističnega stranke, njegova žena in predavatelj. Potrebni so drugačni prijemi pri tem delu — piše „Tvorba“, ne pove pa kakšni...

Norvežani proti splavu

Za Norvežane je znano, da so precej širokovestni v vprašanih moralnih. Toda pri vprašanju splava pa se je izkazalo, da je pri njih še veliko zdravega čuta. Ko je socialistična vlada predložila parlamentu zakon o prostovoljnem splavu, je bil predlog odklonjen z enim glasom večine. V boju proti temu zakonskemu predlogu so skupno nastopili katoličani in luteranci.

Pastirsko pismo škofov v Vzhodni Nemčiji

V komunistični Vzhodni Nemčiji živi okoli 1,300.000 katoličanov in so izpostavljeni stalnemu preganjanju. Vsa vzgoja otrok od otroškega vrtca do univerze je v državnih rokah, kjer poučujejo dialektični materializem in ateizem. Povsod napadajo krščanstvo in ga imenujejo sovraž-

nika človeštva v isti vrsti z alkoholizmom, uživanjem mamil in pod. Nedavno so katoliški škofje v Vzhodni Nemčiji izdali pastirsko pismo, ki je bilo prebrano v vseh katoliških cerkvah, v katerem so omenili vse velike krivice, ki se godijo kristjanom in so protestirali zoper to početje.

Cerkev brani pravice Indijancev

Škof De Souza iz mesta Manaus, ki leži v osrčju amaconskega področja v Brazilu, je že ponovno v energični obliki opozoril brazilske oblasti na velike krivice, ki se dogajajo tamošnjim Indijancem. Iz glavnega brazilskega mesta Brasilia pa do mesta Manaus gradijo veliko avtomobilsko cesto skozi nepregledne pragozdove, v katerih živi mnogo indijanskih rodov. Ker je sedaj svet ob tej cesti dobil določeno vrednost, so se začeli razni brezvestni špekulanti pollaščati tega sveta, ki je bil stoletja last Indijancev. S silo izganjajo Indijance s te zemlje. Škof prosi brazilske oblasti, da naj zaščitijo te Indijance.

Duhovnik Viktor Trstensky

je bil župnik v Stari Lubovi na Slovaškem. Nedavno je dobil odlok sodišča, da ne sme več opravljati duhovniških poslov. V razlogih tega odloka je bilo rečeno, da duhovnik Trstensky ne soglaša s tem, da se na Slovaškem zgradi socialistična družba, in da je rekel v neki pridigi, da bodo morali brezbožneži nekoč dati Bogu odgovor za svoje delovanje.

Preberimo pismo lačnih!

Neko misijonsko glasilo je v Rimu objavilo pismo, ki ga je napisal znani katoliški laik in apostol gobavcev in vseh zapuščenih **Raoul Follereau**. V njem se zgraža nad zasedanjem svetovne konference za prehrano, ki je bilo v Rimu novembra 1974. Njen uspeh je bil, da so izdali 14 visokodonečih resolucij, od katerih nima nobena nikake obveznosti. Bogate dežele — pravi Follereau — so sramotno odklonile prevzeti najmanjšo obveznost, da bi rešile tiste, ki gladujejo. Ko so končali z brezplodnim šumenjem papirja resolucij, so šli jest.

Follereau pravi, da so v tistih dneh zborovalci pojedli: 6.000 kg mesa, 6.000 kg makaronov. eno tono rib, sedem ton sadja, in spili 8.000 litrov različnih pijač. Tako delegati niso shujšali, gladujočim pa so pustili, da se nasitijo z resolucijami. V debati so razpravljali — nadaljuje pisec, da imajo takoimenovane omikane dežele na razpolago za uničenje človeške zvrsti 15.000 kg. eksplozivov za vsakega prebivalca našega planeta, medtem ko znaša zaloga, ki dovoljuje vsakemu živeti, samo 300 kg kruha ali riža. Preučevajo tudi, kako bi uvedli mednarodno obveznost prehrabene varnosti. Vsak narod naj bi se omejil na to, da bi sporočil, kako poteka njegov pridelek, in količino žita, ki ga ima v zalogi. Temu sta se uprli Sovjetska zveza in Kitajska.

Prva, ker da bi bili to strateški podatki, druga, ker bi tak sistem spravil v nevarnost suverenost držav. Na papirju so tudi proglasili kot neodtujljivo pravico vsakega moškega, vsake ženske in otroka, da se osvobodi od stoletnega biča lakote. Medtem pa so v letih 1969-1971 bogate dežele dale kot krmo živini 374 milijonov ton žita; to je več, kot ga porabi-jo Indijci in Kitajci skupaj.

Od devetih glavnih držav na konferenci so želeli, da bi znatno zmanjšale svojo proizvodnjo pitanih prašičev in naglo umetno vzrejo piščancev, toda te pravijo, da bi to povzročilo strašne probleme na ravni borbe proti inflaciji. Ste razumeli? Jaz ne, pravi Follereau.

Medtem pa se od štirih milijard ljudi, ki živijo na zemlji, ena milijarda in pol nikoli ne naje do sitega, 500 milijonov pa jih umre zaradi lakote. Čez 25 let, ob proslavi leta 2000, bo morala zemlja nahraniti najmanj 6 milijard ljudi. Kako? Bomo videli. Za sedaj vzemimo obložene kruhke in se vrnimo k prašičem. Sram me je, da sem človek — tako zaključuje Follereau svoje pismo.

Knjiga ljubezni, *Livre d'amour*, ki je povzetek Follerreaujevega življenja in njegovih del, je te dni dosegla naklado 7 milijonov izvodov. Prevedena je v 24 jezikov, med njimi sedaj tudi v ruščino in kitajščino.

Kje je kaj

UVODNIK	Misijansko poslanstvo Cerkve (Franc Sodja)	513
OB NAŠI 30-LETNICI	Odhod (dr. Jože Krivec)	516
	Zgodba Milana Zajca, rešenca iz Kočevskega Roga	539
SODOBNA VPRAŠANJA	Slovenci-zdomci v Nemčiji (dr. Janez Zdešar)	525
	Žena v sodobni družbi (Avgust Horvat)	530
NAŠA VPRAŠANJA	Ne izgovarjaj po nemarnem božjega imena! (dr. Al. Kukovica)	544
RAZNO	Veliki znanstveniki — verni ljudje	537
	Kruh (Emilijan Ceve)	547
	Katoliške šole — da, papeška nezmotljivost — ne!	551
	Kaj pravite?	554
	Zlata maša g. Julija Slapšaka	562
	Preberimo pismo lačnim!	575
ROMAN	Hudičev advokat (Morris West)	557
NOVICE	Novice iz Slovenije	567
	Med nami v Argentini	568
	Svetovne novice	572
	Vuk Rupnik — umrl	543

Leto XLII

Številka 10

Oktober 1975

Octubre Nº 10

duhovno življenje

je slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij
(msgr. Anton Orehar): urejuje uredniški odbor:

Editor responsable: msgr. Antonio Orehar, Ramón L. Falcón 4158,
Buenos Aires.

Registro de la propiedad Intelectual No. 843.966

Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158
Buenos Aires.

ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103
USA.

Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3,
Ohio 44103, USA.

KANADA: Ivan Marn, 131, Treeview Drive, Toronto 14, Ontario,
Canada.

TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzutta 18, Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Letna naročnina v Argentini in obmejnih državah je 400 pesov; v
ZDA in Kanadi 9 dolarjev; v Avstriji 160 šilingov; v Italiji 3.500 lir;
drugje protivrednost dolarja.

DENARNA NAKAZILA NA NASLOV:

Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

Zunanja oprema in stalna zaglavja „Duhovnega življenja in „Bo-
žjih stezic“: Stane Snoj.

Laiki sodelujejo s Cerkvijo pri delu za evangelizacijo in imajo kot priče in hkrati kot živo orodje delež pri njenem odrešilnem poslanstvu, posebno če jih kliče Bog in jih škofje za to delo privzamejo.

V že krščanskih deželah pa laiki pri evangelizaciji sodelujejo tako, da negujejo poznavanje in ljubezen do misijonov pri sebi in pri drugih, da budijo misijonske poklice v lastni družini, v katoliških društvih in v šolah, da dajejo podporo vsake vrste za to, da bi se dar vere, ki so ga zastonj prejeli, mogel posredovati drugim.

(Koncilski odlok o misijonski dejavnosti Cerkve, VI. pogl.)

